

JUDŽINAS O'NILAS

MEILĖ PO GUOBOMIS

TRIJŲ VEIKSMŲ DRAMA

Iš anglų kalbos vertė
TOMAS VENCLOVA

VEIKĒJAI

IFREIMAS KEBOTAS

SIMEONAS

PITERIS

EBINAS

} jo sūnūs

ABĒ PATNEM

MERGAITĒ

DU FERMERIAI

SMUIKININKAS

ŠERIFAS

KAIMYNAI IŠ APYLINKĒS FERMU

Veiksmas vyksta Kebotų sodyboje, Naujojoje Anglijoje, 1850 metais. Ties pietiniu namo galu — akmeninė tvora su mediniais varteliais per vidurį, atsiveriančiais į kalmo kelių. Namas gerai išsilaikęs, bet senokai dažytas. Sienos niauriai pilkos, žalia langinių spalva išblukusi. Abipus namo po didžiulę guobą. Jų šakos, nukarusios virš stogo, tarsi sergsti ir drauge slegia; nuo jų dvelkia rūščia, egoistine ir pavydžia motinos melle. Kada guobų nešiurena vėjas, jos tarytum ima intymiai bendrauti su namo gyventojais, nykiai panėšėdamos į žmones. Slogiai palinkusios virš namo, jos primena išvargusias moteris, kurių gleblos krūtys, rankos ir plaukai karo ramiai virš stogo, o lyjant jų ašaros monotoniškai sruvena žemyn ir mirksta ant malksnų. Nuo vartelių ligi paradinių durų eina takas, aplenkdamas dešiniąją namų kertę. Toje pusėje — ankštas priebutis. Galinėje stenoje, atkreiptoje į žiūrovus, antrajame aukšte yra du langai, o pirmajame — irgi du, tik kiek didesni. Viršutiniai langai — dviejų miegamųjų, tėvo ir brolių. Apačioje iš katrės virtuvė, iš dešinės svetainė, kurios štoros visada užtrauktos

PIRMAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Sodybos kiemas. 1850 metų vasaros pradžia, saulėlydis. Ramus oras, viskas sustingę. Dangus virš stogo žėruoja ryškiomis spalvomis; švyti guobų žalumai, bet namas jų ūksmėje, priešingai, atrodo nykus ir šmėkliškas

Prasiveria durys, Ebinas Kebotas nulipa nuo priebučio ir stabtelėjęs žvelgia dešinėn, į kelią. Jis laiko didelį skambalą ir mašinaliai švytuoja ranka; skambalas kurtinančiai skardena. Paskui Ebinas įsisprendžia į šonus ir žiūri į dangų. Suglumęs pagarbiai atsідūsta ir susižavėjęs prataria

EBINAS. Viešpatie! Kokia grozybė!

Panarina akis ir niūriai apsidairo. Jis dvidešimt penkerių metų, aukštas ir raumeningas. Jo veidas taisyklingas, malonus, bet atkaklios ir piktokos išraiškos. Įžūlios tamsios akys primena sugauto žvėries akis. Kiekviena diena jam atrodo tarsi narvas, kurlame uždarytas jis maištauja. Jis sklidinas įnirtingo tramdomo gajumo. Juodaplaukis, su ūsais, maža garbanota barzdele.

Vilki prastais fermerio rūbais

Šlykštėdamasis nusispiauna, apsisuka ir grįžta į vidų iš laukų, baigę darbą, pareina Simeonas ir Piteris. Jie aukšto ūgio vyrai, daug vyresni už savo įbrolių (Simeonui trisdešimt devyneri, Piteriui trisdešimt septyneri), tvirtesnio ir primityvesnio sudėjimo, storesni, iš pažiūros grubesni ir šiurkštesni, bet gudresni ir praktiškesni. Jie gunktelėję, nes daug metų dirbo žemę. Nerangiai tapnoja dideliais žemėtais storapadžiais batais. Jų rūbai, veidai, rankos, nuogi pečiai ir kaklai žemėti. Jie dvelkia žeme. Abu stabtelėja priešais namą ir lyg susitarę tylėdami žiūri į dangų, pasirėmę ant kauptukų. Jų veidų išraiška griežta, nenuolanki. Bet, žvelgiant į dangų, ji sušvelnėja

SIMEONAS (*lyg nenoromis*). Gražu!

PITERIS. Taip.

SIMEONAS (*staiga*). Prieš aštuoniolika metų.

PITERIS. Kas?

SIMEONAS. Dženė. Mano boba. Pasimirė.

PITERIS. Buvau užmiršęs.

SIMEONAS. O aš atsimenu, ir gana. Liūdna, supranti. Jos plaukai buvo it arklio uodega — ir geltoni, tarsi auksas!

PITERIS. Amžiną atilsį. (*Jis sako tai abejingai, lyg nukirsdamas, ir patylėjęs vėl prabyla*) Aukso, Simai, yra Vakaruose.

SIMEONAS (*vis dar apkerėtas saulėlydžio, atsainiai*). Danguje?

PITERIS. Matai — kaip čia pasakius — tai ženklas. (*Ima jau dintis*) Aukso danguje — Vakaruose — Aukso Vartai — Kalifornija! — Auksiniai Vakarai! — aukso klodai!

SIMEONAS (*dabar susijaudino ir jis*). Ten žmonės tiesiog mindo lobį — imk, jei nori! Sako, tikros Saliamono kasyklos! (*Abu dar kurį laiką žiūri į dangų, paskui panarina akis*)

PITERIS (*karčiai, ironiškai*). O čia juk — gryniausios akmenynai — akmuo ant akmens — statom akmenines sienas — metai iš metų — tu ir aš, ir dar Ebinas — statome jam akmenines sienas, kad jis mus užmūrytų!

SIMEONAS. Dirbam išsijuosę. Eikvojam jėgas. Eikvojam metus. Patys save laidojam (*įnirtęs tryptelėjęs koja*), kad patręstume jo žemę! (*Pauzė*) Taigi jam ta sodyba apsimoka.

PITERIS. Jei artume Kalifornijoje, kiekvienoj vagoj išvers-tume po aukso luitą!

SIMEONAS. Kalifornija kažkur pasaulio gale. O pagalvoti vis dėlto reikėtų...

PITERIS (*patylėjęs*). Man, supranti, būtų sunku palikti vietą, kur tiek prakitavom. (*Pauzė. Ebinas iškiša galvą pro val-gomojo langą ir įsiklauso*)

SIMEONAS. Taip. (*Pauzė*) Galgi jis greitai mirs.

PITERIS (*abejodamas*). Gal.

SIMEONAS. O gal — ką žinai — jis jau pasimirė.

PITERIS. Kažin...

SIMEONAS. Jau prieš du mėnesius išvyko — ir nė žodelio.

PITERIS. Vakare, kaip šiandien, paliko mus bedirbančius. Paslinkė ir išvažiavo į Vakarus. Kažkas čia ne taip. Niekad neidavo iš fermos, nebent į kaimą, gerus trisdešimt metų, nuo to

laiko, kai vedė Ebino motušę. (*Pauzė. Klastingai*) Manau, teismas pripažintų, kad jam ne visi namie.

SIMEONAS. Jis ir teisėjus apmaus. Jam tai vieni juokai. Jie nepatikės, kad jam trūksta šulo. (*Pauzė*) Reikia palaukti, kol nusibaigs.

EBINAS (*sarkastiškai sukikena*). Gerbk savo tėvą! (*Juodu išsigandę grįžtelėja ir spokso į jį. Ebinas šypsosi, paskui piktai dirstelėja*) Meldžiuos, kad jis mirtų. (*Jie tebespokso. Ebinas ramiai pridurlia*) Vakarienė ant stalo.

SIMEONAS IR PITERIS (*drauge*). Taip.

EBINAS (*žvelgia į dangų*). Na ir gražus gi saulėlydis.

SIMEONAS IR PITERIS (*drauge*). Taip. Vakaruose yra aukso.

EBINAS. Taip. (*Rodo pirštu*) Jūs apie aną ganyklą ant kalvutės?

SIMEONAS IR PITERIS (*drauge*). Apie Kaliforniją!

EBINAS. A? (*Valandėlę abejingai žiūri į juodu, paskui iš lėto*) Eikit šen, vakarienė atauš. (*Grįžta į virtuvę*).

SIMEONAS (*sučepsi lūpomis*). Išalkau!

PITERIS (*uosto*). Kvepia lašinukais!

SIMEONAS (*rydamas seilę*). Skanu!

PITERIS (*tu pačiu tonu*). Geras daiktas lašinukai!

Jie apsigręžia, susiglaudžia pečiais ir stumdydamiesi nevikriai nuskuba valgyti tarsi du susibičiuliavę jaučiai prieėdžių. Apeina namą iš dešinės ir dingsta; girdėti, kaip trinktelėja durys

U ž d a n g a

ANTRA SCENA

Dangus blunka. Temsta. Dabar matyti virtuvės vidus. Vidury pušinis stalas, už jo, dešinėje, virykla; keturios gremzdžiškos medinės kėdės, ant stalo lajinė žvakė. Užpakalinės sienos viduryje kabo didelis plakatas — plaukiąs laivas ir užrašas stambiomis raidėmis „Kalifornija“. Ant vinių sukabinėti virtuvės rykal. Viskas švaru ir tvarkinga, bet primena karinę stovyklą virtuvę — stinga namų jaukumo

Stalas padengtas trim. E b i n a s nuima nuo ugnies virtas bulves ir lašinukus, neša ant stalo, padeda duonos kepalą ir pastato

vandens qsolį. Įslenka ir tylėdami sunkiai atsisėda ant savo kėdžių Simeonas su Piteriu. Ebinas sėdasi šalia. Visi trys kurį laiką valgo nesišnekėdami; abu vyresnieji — godžiai ir nesivaržydami it galvijai. Ebinas nenoromis, dirščiodamas į juodu pakančiai, tačiau be simpatijos

SIMEONAS (*staiga kreipiasi į Ebiną*). Cirdi? Be reikalo, Ebinai, tu tai pasakei.

PITERIS. Negerai šnekėjai.

EBINAS. Apie ką?

SIMEONAS. Kad meldi jo mirties.

EBINAS. Betgi ir jūs meldžiat to pat. (*Pauzė*)

PITERIS. Jis mudviejų tėtušis.

EBINAS (*piktai*). Bet ne mano!

SIMEONAS (*sausai*). Tu gi niekam neleistum šitaip šnekėti apie savo motušę? A! (*Staigiai sarkastiškai nusikvatoja. Piteris šyptelėja*)

EBINAS (*visai išblyškęs*). Suprantat, aš ne jo... aš jo nemėgsu, o jis manęs...

PITERIS (*sausai*). Pirmiau sulauk jo amžiaus!

EBINAS (*alstringai*). Aš atsigimęs į motušę — lig paskutinio kraujo lašo! (*Pauzė. Juodu žiūri į jį smalsiai, bet abejingai*)

PITERIS (*lyg prisimindamas*). Simui ir man ji buvo gera. Kad ir pamotė.

SIMEONAS. Visiems ji buvo gera.

EBINAS (*labai susijaudinęs atsistoja ir, abiem nevikriai nusilenkęs, ima mikčioti*). Ačiū jums. Aš jos. Aš jos įpėdinis. (*Suglumęs sėdasi*)

PITERIS (*patylėjęs, teisėjo tonu*). Ji buvo gera netgi jam,

EBINAS (*karštai*). O jis atsidėkodamas ją nužudė!

SIMEONAS (*patylėjęs*). Niekas nieko niekada nenužudo. Kas nors atsitinka. Štai ir viskas.

EBINAS. Juk jis ją mirtinai nukamavo!

PITERIS. Jis ir save kamuoja. Ir Simą, ir mane, ir tave kamuoja, bet mes dar nenumirėm. Kol kas.

SIMEONAS. Kažkas... jį stumia... kad jis mus stumtų...

EBINAS (*kerštingai*). Gerai, kada nors atsiteisiu (*Su panieka*) Kažkas! Įdomu, kas tas kažkas, kuris jį stumia?

SIMEONAS. Nežinia.

EBINAS (*sarkastiškai*). Gal tas pat, kas ir jus stumia į Kaliforniją? (*Juodu nustebę žiūri į jį*) Juk aš girdėjau! (*Kiek patylėjęs*) Bet jūs to aukso nė matyte nematysit!

PITERIS (*tvirtai*). Ką gali žinoti?

EBINAS. Kaip važiuosit be pinigų?

PITERIS. Galima ir pėsčiomis. Kalifornija velniaižin kur, bet šioje fermoje mes tiek prisivaikščiojom, jog ir mėnulį būtume priėję!

EBINAS. Prerijų indėnai judu nuskalpuos.

SIMEONAS (*niūriai juokauja*). Skalpas už skalpą, plaukas už plauką!

EBINAS (*ryžtingai*). Tuščios šnekos. Niekur judu neisit, lauksit ščia savosios dalies, nes visą laiką manot, kad jis jau neilgai beištvers.

SIMEONAS (*patylėjęs*). Mes turim teisę.

PITERIS. Du trečdaliai priklauso mudviem.

EBINAS (*pašoka*). Neturit teisės! Ji ne jūsų motušė! Ferma buvo jos! Juk jis ją apvogė! Ji mirė. Dabar ferma yra mano.

SIMEONAS (*sarkastiškai*). Pasakyk tai tėtušui, kada sugriš! Einu lažybų iš dolerio, kad jis nusikvatos — pirmąsyk gyvenime. Cha! (*Jo juokas primena nelinksmą lojimą*)

PITERIS (*juokiasi, mėgdžiodamas brolių*). Cha!

SIMEONAS (*patylėjęs*). Ko tu iš mūsų nori, Ebinai? Metai iš metų kažko vis labiau siunti — iš akių matyti.

PITERIS. Taip.

EBINAS. Taip. Kažko siuntu. (*Staiga nebeištveria*) Kodėl judu niekad neužsistojot mano motušės, kai jis ją mirtinai kama vo — kodėl nenorėjot atsidėkoti už jos gerumą? (*Ilga pauzė. Simeonas ir Piteris nustebę spokso į Ebiną*)

SIMEONAS. Taigi galvijus reikėdavo girdyti.

PITERIS. Ir malkas skaldyti.

SIMEONAS. Ir žemę arti.

PITERIS. Ir sieną grėbti.

SIMEONAS. Ir mėsą kratyti.

PITERIS. Ir daržus ravėti.

SIMEONAS. Ir medžius genėti.

PITERIS. Ir karves melžti.

EBINAS (*šiurkščiai juos pertraukia*). Ir sienas krauti, akmenį ant akmens krauti, kol jūsų širdys suakmenės, kol siena širdyje susilygins su akmenine siena!

SIMEONAS (*dalykiškai*). Mudu niekad neturėdavom laiko šikšti.

PITERIS (*Eblnui*). Tau sukako penkiolika, kai mirė tavo motušė — buvai visai nemažas. Kodėl gi niekad nieko nedarei?

EBINAS (*šiuurkščiai*). Manot, man stigo darbų? (*Patylėjęs, lėtai*) Tik po to, kai ji mirė, aš pradėjau šį tą suprasti. Ėmiau virti valgyti, kaip ji, ir tada ją pažinau, patyriau jos kančias. Ji grįžta man padėti, grįžta virti bulvių, grįžta spirginti lašinukų, grįžta kepti pyrago — grįžta sukumpusi įpūsti ugnies ir išžerti pelenų. Jos akys skaudžiai ašaroja nuo dūmų ir žarijų, lygiai taip pat, kaip kadaisė. Ji vis grįžta — vakarais stovi štai ten, ties virykla — niekaip neįpranta miegoti ir ilsėtis ramybėje. Nemo-ka atspūsti netgi kapuose.

SIMEONAS. Ji niekad nesiskųsdavo.

EBINAS. Būdavo per daug išvargusi. Įprato būti per daug išvargusi. Šit ką jis padarė. (*Aistriai, kerštingai*) Anksčiau ar vėliau aš liausiuos tylėjęs. Pasakysiu jam, ko tada nepasakiau! Išrėksiu tai visa gerkle. Pasistengsiu, kad mano motušė atsikvėptų kape! (*Vėl atsisėda ir susimąstęs nutyla. Įbroliai žiūri į jį, sklindini kelsto abejingo smalsumo*)

PITERIS (*patylėjęs*). Kaip manai, Simai, kurių velnių jis iščia išvažiavo?

SIMEONAS. Nežinau. Sėdo į briką, išsipustęs kaip didelis ponas, kumelė net blizga, o jis pliaukši liežuviu ir mosikuoja botagu. Atsimenu kuo puikiausiai. Buvau bebaigias arti — kaip tik pavasaris, gegužė, saulėlydis, auksu žėravo vakarai, į tą pusę jis ir patraukė. Aš rėkiu: „Tėtuši, kur tu?“ O jis tik stabtelėjo prie akmeninės tvoros. Jo akys kaip žalčio blykstelėjo saulėje, tarsi būtų išplaukęs visą ašotį, ir sako, prasišiepęs it asilėnas: „Tik neišbėgiokit, kol grįšiu!“

PITERIS. Įdomu, ar žinojo, kad mes galvojame apie Kaliforniją?

SIMEONAS. Galimas daiktas. Aš nieko neatsakiau, o jis man vėl kažkaip keistai lyg kvaištelėjęs šneka: „Kiekvieną mielą dienele girdžiu kudakuojant vištas ir giedant gaidžius. Girdžiu, kaip mykia karvės, kaip visi gyvuliai nerimsta, ir daugiau aš šito nebepakesiu. Atėjo pavasaris, ir aš velniaižin kaip jaučiuosi“, — sako jis man. „Na, kaip senas nudžiūvęs lazdynas, kuris betinka malkoms“, — sako. Ir čia, berods, pamatė, kad aš trupu-

čiuką pradžiugau, nes tuojau žvaliai ir narčiai pridūrė: „Tik nemanykit, kvailiai, kad man jau paskutinioji. Nusprendžiau gyventi šimtą metų ir gyvensiu, vien tam, kad jūs sprogtumėt iš pykčio. O dabar važiuoju sužinoti, ką man šį pavasarį rengia dievo apvaizda, kaip darydavo pranašai. Na, o tu eik sau^{arti}“, — sako. Ir nuvažiavo, kažką giedodamas. Nusprendžiau, kad girtas, kitaip būčiau jį sustabdęs.

EBINAS (*su panieka*). Ne, nebūtum! Tu jo bijai. Jis stipresnis... dvasia... negu jūs abu drauge!

PITERIS (*sarkastiškai*). O tu — Samsonas, ar ką?

EBINAS. Aš stiprėju. Aš juntų, kaip mano jėgos auga, auga ir auga, kol ims ir prasiverš! (*Atsisloja, velkasi apstaustą, dedasi skrybėlę. Įbroliai jį stebi, paskui ima šalpytis. Ebinas droviai vengia jų žvilgsnių*) Išeinu pasivaikščioti.

PITERIS. Į kaimą?

SIMEONAS. Pas Minę?

EBINAS (*atžariai*). Žinoma!

PITERIS (*pašaipiai*). Įtartina panelė!

SIMEONAS. Gašlumas — šit kas tavyje auga!

EBINAS. Ką gi, ji graži!

PITERIS. Buvo graži prieš dvidešimt metų!

SIMEONAS. Kada keturiasdešimtmetė boba šitaip dažosi...

EBINAS. Jai ne keturiasdešimt!

PITERIS. Vis vien netoli to.

EBINAS (*beviltiškai*). Iš kur jūs žinot?

PITERIS. Visi žino... Simas ją pažinojo, o paskui ir aš...

SIMEONAS. Ir tėtušis tau galėtų šį tą papasakoti! Jis buvo pats pirmasis!

EBINAS. Ką šneki? Jisai?

SIMEONAS (*prasišiepęs*). Taip! Mes ir čia jo įpėdiniai!

EBINAS (*su įstanga*). Juo labiau! Juo labiau tatal augal! Tuoj prasiverš! (*Įnirtingai*) Aš jai išmalsiu dantis! (*Stalgiat atldaro duris užpakalinėje sienoje*)

SIMEONAS (*merkia akį Piteriui, kalba nutęsdamas*). Galimas daiktas — bet vakaras šiltas, gražus, kol ten nubėgsi, įsigėysi bučiuotis!

PITERIS. Taigi, taip ir bus!

Abu nusikvatoja. Ebinas išbėga, užtrenkia duris, paskui duris į lauką, apeina namą ir, stabtelėjęs prie vartelių, įsižiūri į dangų

SIMEONAS (*žvelgia jam įkandin*). Tikras tėtušis!

PITERIS. Kaip gyvas!

SIMEONAS. Ims rietis kaip šunys!

PITERIS. Žinoma. (*Pauzė. Ilgesingai*) Gal kitąmet mudu jau būsim Kalifornijoje.

SIMEONAS. Taip. (*Pauzė. Abu žiovauja*) Einam gulti.

Užpučia žvakę. Abu išeina pro užpakalines duris. Ebinas maištingai ištiesia rankas į dangų

EBINAS. Štai ten žvaigždė, kažkuri yra jo, o kažkuri mano, o ten, toliau, Minės,— visos viename nakties danguje. Kas, jei aš ją pabučiuosiu? Ji panaši į šitą naktį, ji švelni ir šilta, jos akys mirksi lyg žvaigždės, jos lūpos šiltos, jos rankos šiltos, ji kvepia tarsi šiltas suartas laukas, ji graži... È! Viešpatie, ji graži, ir man visai nerūpi, kiek sykių ji nusidėjo anksčiau, ir su kuo ji nusidėjo, juk manoji nuodėmė nė kiek ne blogesnė už anas! (*Pasuka keliu į kairę*)

TREČIA SCENA

Priešaušris; dar visai tamsu.

E b i n a s įeina iš kairės ir apgraibomis žengia link priebučio, karčiai kikendamas ir pusbalsiu keikdamasis panosėje

EBINAS. Velniai griebtų tą seną šykštūną! (*Girdėti, kaip jis įeina pro duris. Po valandėlės ima lipti laiptais, paskui garsiai beldžiasi į įbrolių miegamąją*) Atsibuskit!

SIMEONAS (*pro miegus*). Kas ten?

EBINAS (*atidaro duris ir įeina su degančia žvake. Nušvinta įbrolių miegamasis. Jis nuožulniomis lubomis. Galima stovėti visu ūgiu tik prie pat sienos, skiriančios kambarį nuo laiptų. Priekyje dvivietė Simeono ir Piterio lova. Gilumoje Ebino guolis. Ebinas kvallai šypsosi, bet jo žvilgsnis gašlus ir žiaurus*) Tai aš!

PITERIS (*piktai*). Kurių velnių...

EBINAS. Turiu naujienų! Cha! (*Staigiai sarkastiškai nusikvatoja*)

SIMEONAS (*piktai*). Gal tu jas pasilaikytum, kol išsimiegosim?

EBINAS. Kad jau švinta. (*Neištvėręs*) Jis vėl susituokė!

SIMEONAS IR PITERIS (*pašokę*). Tėtušis?

EBINAS. Pasičiuopo kokių trisdešimt penkerių metų moterėlę, ir sako, kad visai nieko sau...

SIMEONAS (*apstulbęs*). Meluoja, rupūžė!

PITERIS. Kur išgirdai?

SIMEONAS. Tave apmulokino!

EBINAS. Manai, aš asilas? Visas kaimas šneka. Niu Doverio pastorius pasakė mūsų pastoriumi. Mat, senis Niu Dovernyje susituokė, ten toji bobšė gyvena...

PITERIS (*jau neabejoja, pritrenktas*). Naaa...

SIMEONAS (*tuo pačiu tonu*). Naaa...

EBINAS (*atsisėda ant lovos, prabyla su aštria neapykanta*). Ar jis ne šėtono išpera? Iš keršto mums... Prakeiktas erzilas!

PITERIS (*patylėjęs*). Dabar viską ji paveldės.

SIMEONAS. Žinoma. (*Patylėjęs, niūriai*) Na, jeigu šitaip...

PITERIS. Jei šitaip, tai viskas baigta. (*Patylėjęs, įtikinamu tonu*) O Kalifornijoje, Simai, auksas. Kuriems galams čia delsti?

SIMEONAS. Taigi ir aš taip galvoju. (*Ryžtingai*) Kuo greičiau, tuo geriau! Imsim šlyt ir išvyksim.

PITERIS. Aš nieko prieš.

EBINAS. Tur būt, pėsčiomis?

SIMEONAS (*sarkastiškai*). Jei turi sparnus, tai paskolink!

EBINAS. Geriausia būtų laivu, ar ne? (*Paleškojęs išsitraukia iš kišenės suglamžytą popieriaus lakštą*). Galėsit plaukti, jeigu štai šitą pasirašysit. Aš jau seniai turiu popierių dėl viso pikto. Abu gausit po tris šimtus dolerių, jei atiduosit man savo dalis. (*Įbroliai įtariai žvelgia į popierių. Pauzė*)

SIMEONAS (*suglumęs*). Jeigu jis vėl vedė žmoną...

PITERIS. Beje, iš kur tu ištraukei tiek pinigų?

EBINAS (*vylingai*). Žinau, kur jie laikomi. Kadaise dar motušė man pasakė. Ji daug metų žinojo, kur jie guli, bet lūku-riavo... Tai jos pinigai, jos fermos pelnas, tik jis nuslėpė juos nuo motušės. Aš juos teisėtai paveldėjau.

PITERIS. O kur jie paslėpti?

EBINAS (*vylingai*). Be manęs nesurasit. Motušė jį sekė — tik todėl sužinojo. (*Pauzė. Įbroliai įtariai žvelgia į Ebina, jis — į juos*). Tai ką, sutinkat?

SIMEONAS. Nežinau.

PITERIS. Nežinau.

SIMEONAS (*žiūri pro langą*). Aušta.

PITERIS. Geriau užkurtum ugnį, Ebinai.

SIMEONAS. Ir duotum ko nors užkąsti.

EBINAS. Taip. (*Prisiversdamas draugiškai juokauja*) Pašersiu, kaip dera. Jeigu jums panižo dumti į Kaliforniją, tai turit prisikimšti pilvus. (*Eina durų link, reikšmingai pridurla*) O jei susitarsim, galėsit plaukti. (*Stabtelėja ties durimis. Jie spokso į jį*)

SIMEONAS (*įtariai*). Kur tu basteisi kiaurą naktį?

EBINAS (*atžariai*). Buvau pas Minę! (*Lėtai*) Ėjau ir galvojau, kaip čia reikės su ja bučiuotis; paskui prisiminiau, ką jūs apie ją sakėt, na, manau, skelsiu jai per marmūžę! Čia priėjau kaimą ir išgirdau naujienas, ir vos iš proto neišsikrausčiau, bėgu pas Minę lyg paklaikęs... (*Stabtelėja, paskui šneka droviai, bet dar atžariau*) Na, o kai ją pamačiau, neskėliau jai į snukį, bet ir nebučiavau, o tik blioviau it veršis ir plūdausi, visai buvau išprotėjęs, o ji nusigando, aš ją čiupau ir išdulkinau! (*Išdidžiai*) Taip, gerbiemieji! Išdulkinau. Gal ji kada buvo jo, ir jūsų, bet dabar ji mano!

SIMEONAS (*šaltai*). Įsimylėjai, ar ką?

EBINAS (*iš aukšto, su panieka*). Įsimylėjau? Dar to man be-trūkol

PITERIS (*mirkstelėja Simeonui*). Ebinas, ko gero, irgi parsives žmoną.

SIMEONAS. Turėsime ištikimą pačią visi kartu! (*Abu prunkščia*)

EBINAS. Man tiek terūpi, kad būtų riebi ir karšta. Svarbiausia, kad jis ją turėjo, o dabar aš turiu! (*Eina link durų, grįžtelėjęs. piktai*) Beje, Minė dar ne pati blogiausia. Yra ir prastesnių, galiu kirsti lažybų! Pasižiūrėsim, kokią karvę atsives mūsų senis! Esu tikras, ji Minės puspadžio neverta! (*Nori išeiti*)

SIMEONAS (*staiga*). O gal tu ir su ja pabandysi?

PITERIS. Cha! (*Pagalvojęs apie tai, smagiai sarkastiškai nusikvatoja*)

EBINAS (*spiauna su pasišlykštėjimu*). Ji... čia... su juo miegos... užgrobus mano motušės fermą! Geriau aš šešką paglostysiu arba gyvatę pabučiuosiu! (*Išeina. Įbroliai įtariai lydi jį žvilgsniais. Pauzė. Jie klausosi jo tolstančių žingsnių*)

PITERIS. Nuėjo kurti krosnies.

SIMEONAS. Mielai išdumčiau į Kaliforniją, bet...

PITERIS. Gal Minė jį prikalbino.

SIMEONAS. O gal melas, kad tētušis vedė? Reikėtų luktėlėti, pamatyti nuotaką.

PITERIS. O ligi tol nieko nepasirašinėti.

SIMEONAS. Ir patikrinti, kaip ten su pinigais! (*Šyptelėjęs*) Na, jei tētušis apsikorė, parduosim Ebinui tai, ko vis vien niekad negausim.

PITERIS. Pagyvensim — pamatysim. (*Stalga kerštingai*) O kol jis grįš, nė piršto nepajudinsim; tegu Ebinas plūkiasi, jei nori,— mudu miegosim, valgysim ir gersim į valias, kad šitą fermą velniai nujotų!

SIMEONAS (*susijaudinęs*). Po šimts, mudviem laikas pailsėti! Imsim ir pagyvensim kaip turtuoliai. Nelipsiu iš lovos ligi pusryčių.

PITERIS. Kol stalas bus padengtas!

SIMEONAS (*patylėjęs, mąsliai*). Kaip manai, kokia ji bus, ta naujoji mūsų motušė? Tokia, kaip Ebinas sako?

PITERIS. Labai galimas daiktas.

SIMEONAS (*kerštingai*). Na, duok dieve, kad ji būtų tikras šėtonas, ir tētušis išgeistų prasmegti pragaran!

PITERIS (*karštai*). Amen!

SIMEONAS (*mėgdžioja tėvo balsą*). Sako: „Važiuoju sužinoti, ką man ši pavasarį rengia dievo apvaizda, kaip darydavo pranašai.“ Garbės žodis, jis jau tada puikiai žinojo, kad išvyksta kekšauti, tasai senas pašvinkęs sukčius!

KETVIRTA SCENA

*Virtuvės vidus, kaip ir antroje scenoje; ant stalo dega žvakė.
Lauke aušta*

Simeonas ir Piteris balgia pusryčiauti. Ebinas susimąstęs ir palūnęs sėdi priešais pilną lėkštę

PITERIS (*gan piktai dirstelėjęs į jį*). Raukykis nesiraukyk — dabar nieko nepadės.

SIMEONAS (*pašaipiai*). Apgailestauja savo gašlybę.

PITERIS (*nusšypsojęs*). Ji tavo pirmoji?

EBINAS (*piktai*). Kas jums darbo! (*Pauzė*) Galvojau apie jį. Juntu, kad jis netoliese,— iš anksto jį nujaučiu kaip kokį drugio priepuolį.

PITERIS. Dar ankstoka.

SIMEONAS. Nežinau. Jis gali mus užklupti iš netyčių — pasižiūrėti, kaip čia mes ir ką.

PITERIS (*mašinaliai atsistoja. Simeonas irgi*). Na, laikas į darbą. (*Abu mašinaliai kiūtiną durų link, paskui susigriebia. Stalga stabtelėja*)

SIMEONAS (*šyptelėjęs*). Tu, Pitai, kvailas per visą pilvą, o aš dar kvailesnis! Tegu mato, kad mes nedirbam! Mums nusišpiauti!

PITERIS (*su Simeonu grįždamas prie stalo*). Nusispiauti, ir baigtas kriukis! Tegu žino, kad nenorim su juo turėti reikalų. (*Juodu vėl atsisėda. Ebinas nustebejęs žiūri čia į vieną, čia į kitą*)

SIMEONAS (*šypsosi jam*). Mes būsim it šventojo rašto lelijos.

PITERIS. Nė piršto nepajudinsim!

SIMEONAS. Sakei, kad tu čia šeiminkas, kol jis grįš,— štai ko tu norėjai. Ką gi, šeiminkauk.

PITERIS. Karvės mykia. Eitum geriau, pamelžtum.

EBINAS (*susįjaukinęs ir pradžiugęs*). Tai pasirašysit popierių?

SIMEONAS (*sausai*). Gal būt.

PITERIS. Gal būt.

SIMEONAS. Mes pagalvosim. (*įsukmiai*) O tu eik dirbti.

EBINAS (*kelsta sunerimęs*). Dabar čia vėl motušės ferma! Mano ferma! Čia mano karvės! Melšiu savo karves, net jei kraujas ims lašėti iš pirštų! (*Išeina pro užpakalines duris; Simeonas ir Piteris abejingai žiūri jam įkandin*)

SIMEONAS. Tikras tėtūsis!

PITERIS. Kaip gyvas!

SIMEONAS. Ims rietis kaip šunys, pamatysil

Ebinas išeina pro priekines duris ir pasuka už namo kertės. Dangus rausta, artėja saulėtekis. Ebinas stabtelėja prie vartelių ir godžiai, žėruojančiomis akimis apsidairo aplinkui. Tarsi apkabina visą fermą alstringu žvilgsniu

EBINAS. Gražu! Velnioniškai gražu! Čia viskas mano! (*Stalga loštelėja ir pikta, atžariai pažvelgia į dangų*) Mano, ar girdit? Mano! (*Apsigręžęs skubiai nužingsniuoja kairėn, į kiemo gilumą, prie tvarto. Įbroliai užstrūko pypkes*)

SIMEONAS (*užsikelia kojas su purvinais batais ant stalo, atsilošia kėdėje ir atsainiai pučia dūmą*). Na, dabar tai bent smagu!

PITERIS. Ėhė. (*Mėgdžioja brolių. Pauzė. Abu kažkodėl atsidūsta*)

SIMEONAS (*stalga*). Ebinas juk niekad nemokėjo melžti.

PITERIS (*prunkštelėjęs*). Jo rankos kaip kanopos! (*Pauzė*)

SIMEONAS. Duokš šotį, girdi? Gurkštelėsim trupučiuką. Kažkodėl įsinorėjau.

PITERIS. Gera! saki! (*Paima šotį ir dvi stiklines; abu įsipila viskio*) Už Kalifornijos auksą!

SIMEONAS. Už mūsų sėkmę! (*Abu geria, ryžtingai pučia dūmą, atsidūsta, nuleidžia kojas nuo stalo*)

PITERIS. Lyg ir ne tas skonis.

SIMEONAS. Pirmąsyk taip anksti geriam. (*Pauzė. Abu kažko labai sunerimę*)

PITERIS. Tvankoka šičia, virtuvėje.

SIMEONAS (*jam iš karto pasidarė lengviau*). Eikim, pakvėpuokim grynu oru.

Abu išskuba pro užpakalines duris, apeina namą ir stabtelėja prie vartelių. Sustingę, lyg užkerėti, žiūri į dangų

PITERIS. Grožybėl

SIMEONAS. Taip. Dabar auksas Rytuose.

PITERIS. Bet saulė, kaip ir mes, ruošiasi į Aukšinius Vakarų.

SIMEONAS (*pasidalro po termą, prikančes lūpas, neįstengdamas nuslėpti susijaudinimo*). Ką gi, gal tai mūsų paskutinis ryšas šičia.

PITERIS (*tuo pačiu tonu*). Taip.

SIMEONAS (*tryptelėja koja ir sielvartingai kreipiasi į žemę*). Aš tavį užkasčiau trisešimt metų, laisčiau tave — čia mano kraujas, ir kaulai, ir prakaitas, virtau puvėsiais, kad tave patrėščiau, pagerinčiau dirvą. Aš tau buvau tik mėšlas, dieve mano!

PITERIS. Ėhė! Ir aš!

SIMEONAS. Ir tu, Piteri. (*Atsidūsta, nusispiauna*) Bet nėra ko raudoti dėl palieto pieno.

PITERIS. O Vakaruose auksas, gal ir laisvė. Čia mudu gavom akmeninėms sienoms.

SIMEONAS (*atžariai*). Nuo dabar mudu niekam nevergau-
sim. (*Patylėjęs neramiai*) Beje, jei užsiminėm apie pieną, kaip
ten Ebinas susidoroja?

PITERIS. Manau, susidoroja.

SIMEONAS. Gal reikėtų padėti — bent tą pirmą sykį.

PITERIS. Gal reikėtų. Karvės mudu pažįsta.

SIMEONAS. Ir mėgsta mudu. O prie jo nepratusios.

PITERIS. Ir arkliai, ir kiaulės, ir vištos. Nepratusios prie jo.

SIMEONAS. O mudu pažįsta kaip brolius — ir mėgsta! (*Išdi-
džiai*) Juk mes išauginom visus gyvulius — dabar jie ekstra,
tinka net parodai!

PITERIS. Dabar mes nieko nebeturim.

SIMEONAS (*niūriai*). Buvau ir užmiršęs. (*Nuolankiai*) Ką gi,
padėkim Ebinui trupučiuką, ir marš iš čia.

PITERIS. Teisingai.

*Juodu pasuka į kairę, klemo gilumon, link tvarto, bet priešais
išbėga susijaudinęs Ebinas*

EBINAS (*dusdamas*). Na, štai ir jie! Senis asilas ir jo nuotaka!
Pamačiau juos iš tvarto — ana, tenai, ties posūkiu.

PITERIS. Taip toli, ir nesuklydai?

EBINAS. Juk aš toliaregis, lygiai kaip jis trumparegis! Aš
gi matau — kumelė, brikas, du žmonės jame... Kas gi kitas čia
gali būti? O, be to, sakiau, kad nujaučiu juos iš tolo! (*Nenu-
stygsta vietoje*)

PITERIS (*ima pykti*). Na, dabar tegu pats iškinko kumelę!

SIMEONAS (*irgi piktas*). Greičiau susikraukim mantą ir du-
miam, kol jis nepasirodė. Jam grįžus, aš nė šitų namų slenkščio
neperžengsiu.

Abu pasuka už namo kertės. Ebinas eina įkandin

EBINAS (*nerimauja*). Bet ar pasirašysit prieš išeidami?

PITERIS. Parodyk mums to seno šikšnos pinigų, tada ir
pasirašysim.

*Jie dingsta kairėje. Du broliai užkopia į viršų krautis mantos.
Ebinas pasirodo virtuvėje, pribėga prie lango, dirstelėja pro jį.
grįžta, ištraukia grindų lentą iš po viryklos, siekia gilyn, bloškia
ant stalo drobinį malšiuką, paskui grąžina lentą vieton. Po va-
landėlės pasirodo įbroliai. Jie su senais kelionės krepšiais*

EBINAS (*pridengęs maišiuką delnu*). Pasirašėt?
SIMEONAS (*atkiša popierių*). Ėhė. (Godžiai) Čia pinigai?
EBINAS (*išberia iš maišiuko auksines monetas po dvidešimt*).
Skaičiuokit. (*Piteris skaičiuoja, deda monetas į stulpelius po pen-*
kias, vieną kitą pabando dantimis)

PITERIS. Šeši šimtai. (*Susideda pinigų į maišelį ir rūpestingai paslepia užantyje*)

SIMEONAS (*paduoda popierių Ebinui*). Še, turėk.

EBINAS (*dirstelėjęs į popierių, atsargiai jį sulanksto ir įsikiša užantin. Dėkingai*). Ačiū.

PITERIS. Tau irgi ačiū.

SIMEONAS. Mes tau atsiųsim aukso luitą kalėdoms. (*Pauzė. Ebinas žiūri į įbrollus, jie — į jį*)

PITERIS (*suglumęs*). Tai mes jau eisim.

SIMEONAS. Palydėsi mudu per kiemą?

EBINAS. Ne, aš luktėlėsiu čia. (*Vėl tyla. Broliai neryžtingai artinasi prie užpakalinių durų, grįžtelėja, sustoja*)

SIMEONAS. Na, tai sudie.

PITERIS. Sudie.

EBINAS. Sudie.

*Į broliai išeina. Ebinas sėdasi už stalo, atsigręžęs į viryklą, ir išsi-
traukia popierių. Žiūri tai į jį, tai į viryklą. Jo veidą apšviečia
pro langą įspindusi saulė; veido išraiška ekstaziška. Jis krutina
lūpas. Simeonas ir Piteris išeina pro vartelius*

PITERIS (*atsigręžia į tvartą*). Štai tenai iškinko...

SIMEONAS (*sukikena*). Kertu lažybų, jis siuntal

PITERIS. O ji irgi šalia.

SIMEONAS. Palauk, pasižiūrėsim, kokia ta mūsų naujoji motušė.

PITERIS (*šyptelėja*). Ir atsibučiuosim su juo atsiveikindami!

SIMEONAS (*šypsosi*). Grynai juokai. Galva sukasi, o kojos pa-
čios kilnojasi.

PITERIS. Man irgi. Rodos, trūkį gausiu iš to juoko.

SIMEONAS. Gal nuo degtinės?

PITERIS. Ne. Man tiesiog padai niežti — eičiau ir eičiau, ir
šokinėčiau į viršų, ir paskui...

SIMEONAS. Šoktum? (*Pauzė*)

PITERIS (*sumišęs*). Velniaižin kas darosi.

SIMEONAS (*nušvitusiu veidu*). Sakytiau, mus paleido iš mokyklos. Atostogos. Pagaliau mudu laisvi!

PITERIS (*apstulbęs*). Laisvi?

SIMEONAS. Nutraukėm vadeles, nusimetėm pakinktus, išvertėm tvorą, o akmeninė siena irgi svyruoja ir griūva! Išsiveršim ir dumsim, kur kojos neša!

PITERIS (*giliai atsidusęs, oratoriaus tonu*). Jei kas nori šito akmenyno, šitos pašvinkusios fermos, tegu ima. Mums jos nereikia, gerbiamieji ponai!

SIMEONAS (*nukelia vartelius nuo vyrių ir pasikiša po pažastimi*). Velnio uždarytus vartelius ir atidarytus vartelius, ir visus vartelius, po perkūnais!

PITERIS. Pasiimsim juos, kad kelyje sektųsi, ir kur nors įmesim į upę — tegu plaukia.

SIMEONAS (*išgirdęs balsus katrėje, gilumoje*). Antai jie!

Broliai sustingsta it akmens statulos grėsmingais veidais. Įeina I freimas Kebotas ir Abė Patnem. Kebotas septyniasdešimt penkerių metų, aukštas ir liesas, sklidinąs didelės, įtemptos, sutelktos jėgos, bet susimetęs į kuprą nuo darbo. Jo veidas rūstus, tarsi iškaltas iš akmens, tačiau jame galima įžiūrėti ir silpnybę, smulkmenišką pomėgį puikuotis. Akys mažos, arti viena kitos, visai trumparegės; jis nuolat mirkčioja ir įtempia atkaklų, kibų žvilgsnį. Vilki atgrasią juodą išetginę eilutę. Abė trisdešimt penkerių, žydinčios išvaizdos, sveikatinga. Jos apskritas veidas gražus, bet ji aiškiai biaurina gėdulingumas. Smakras tvirtas, atkaklus, akys sklidinąs ryžto, o visoje elgsejoje lengva pajusti tą patį nerimą, tą nesutramdomą neviltį, kuri tokia būdinga Ebinui

KEBOTAS (*sausu gergždžiančiu balsu, malšindamas susijaudinimą*). Štai mes ir namie, Abe.

ABĖ (*atstringal*). Namai! (*Su džiaugsmu apžiūrinėja namą, rodos, nepastebėdama dviejų sustingusių figūrų prie vartelių*) Gražu, tikrai gražu! Net negaliu patikėti, kad tai mano.

KEBOTAS (*griežtai*). Tavo? Manol (*Atidžiai žiūri į ją. Ji atsako žvilgsniu. Jis prabyla kiek švelniau*) Gal būt, mudviejų. Per ilgai čia buvo vieniša. Pavasarį pajutau, kad senstu. Namuose reikia moters.

ABĖ (*susitvardžiusi*). O moteriai reikia namų!

KEBOTAS (*neryžtingai linktelėjęs*). Ehė. (*Suiržęs*) Kur visi dingo? Negi čia nieko nėra — niekas nedirba, iš viso nesirodo?

ABĖ (*pamato brolius, kurie ją stebi šaltai ir su panieka; atsako jiems susidomėjusiu žvilgsniu. Lėtai*). Štai ten du tinginiai stoviniuoja prie vartelių ir spokso į mane tarsi du kuiliai, ištrūkę iš tvarto.

KEBOTAS (*įtempęs akis*). Matau, matau, bet kas jie tokie?..

SIMEONAS. Simeonas.

PITERIS. Piteris.

KEBOTAS (*tūždamas*). Kodėl nedirbat?

SIMEONAS (*sausai*). Išėjom jūsų pasveikinti — tavęs ir nuotakos!

KEBOTAS (*sumišęs*). Hm? Na, berniukai, čia naujoji jūsų motušė. (*Abė žiūri į juos, jie — į ją*)

SIMEONAS (*grįžtelėja ir su panieka nusispiauna*). Matau!

PITERIS. Ir aš matau!

ABĖ (*iš aukšto, kaip nugalėtoja, žinanti savo teises*). Eisiu ir apžiūrėsiu savo namus. (*Lėtai apeina prilebutį*)

SIMEONAS (*prunkščia*). J o s namus!

PITERIS (*šaukia įkandin*). Viduje rasit Ebiną. Geriau neskylkit jam, kad tai j ū s ū namai.

ABĖ (*garsiai ištaria vardą*). Ebinui. (*Ramiai*) Ir Ebinui pasakyti.

KEBOTAS (*niekinamai šyptelėjęs*). Nekreipk dėmesio į Ebiną, jis apykvailis, kaip ir jo motina — švelnus ir paikas!

SIMEONAS (*sarkastiškai nusikvatoja*). Cha! Ebinas visai kaip tu, gyvas atvaizdas, kietas riešutėlis! Imsit rietis kaip šunys. Jis tau perkąs gerklę, seni!

KEBOTAS (*įsakmiai*). Eikit dirbti!

SIMEONAS (*Abėi dingus namuose, pamerkia akį Piteriui ir kandžiai prabyla*). Vadinas, šit mudviejų nauja motušė. Iš kur tu ją ištraukei, tėve, po šimts pypkių? (*Juodu su Piteriu kvatoja-si*)

PITERIS. Cha! Geriau leistum ją į kiaulidę pas kitas tokias. (*Abu griausmingai juokiasi, plekšėdami sau delnais per šlaunis*)

KEBOTAS (*visai pritrenktas jų įžūlumo, net minkčioja*). Simeonai! Piteri! Kas jums atsitiko? Pasigėrėt, ar ką?

SIMEONAS. Mudu, seni, dabar laisvi — mums nebereikia nei tavęs, nei tos prakeiktos fermos! (*Jie vis linksmėja ir vis labiau triukšmauja*)

PITERIS. Ir mes išvykstam į Kaliforniją kasti aukso!

SIMEONAS. Jei nori, imk šią fermą ir padėk!

PITERIS. Tegu prasmenga, ji mums nerūpi!

SIMEONAS. Seni, mes laisvi! (*Pašoka aukštyn*)

PITERIS. Laisvi! (*Pasispardo*)

SIMEONAS (*šėlsta*). O-op!

PITERIS. O-op! (*Abu šoka pašėlišką indėnų karo šokį aplink senį, kuris visai suakmenėjo iš pykčio ir baimės, kad jie gali būti pamišę*)

SIMEONAS. Nies laisvi kaip indėnai! Dėkok dievui, kad tavęs neskalpuoja!

PITERIS. Kad nedeginam tvarto ir neskerdžiam galvijų!

SIMEONAS. Ir nedulkinam naujos tavo pačios! O-op! (*Abu liaujasi šokti, įsiremę į šonus, plyšdami juokais*)

KEBOTAS (*palengva atsitraukia*). Aukso įsigeidėt — nuodėmingo, Beverčio Kalifornijos aukso! Dėl jo ir išsikraustėte iš proto!

SIMEONAS (*kandžiai*). O juk norėtum, kad mes atsiųstume to nuodėmingo aukso, senas ištvirkėli?

PITERIS. Aukso yra ne tik Kalifornijoje! (*Paėjėjęs į šalį, kad senis jo nematytų, išsitraukia maišiuką su pinigais ir kvatodamas mėtė jį į viršų*)

SIMEONAS. Tas auksas dar nuodėmingesnis!

PITERIS. Plauksim laivu! O-op! (*Šokinėja*)

SIMEONAS. Būsim laisvi! O-op! (*Šokinėja*)

KEBOTAS (*staiga įtūžęs surinka*). Būkit prakeikti!

SIMEONAS. O mums kas! O-op!

KEBOTAS. Aš jus į beprotnamį įgrūsiu!

PITERIS. Sudie, šikšna!

SIMEONAS. Sudie, siurbėle!

KEBOTAS. Lauk iš čia, kol aš...

PITERIS. O-op! (*Pakelia nuo tako akmenį, Simeonas kitą*)

SIMEONAS. Motušė, tur būt, svetainėje.

PITERIS. Taip! Viens, du!

KEBOTAS (*nusigandęs*). Ką čia jūs dabar?

PITERIS. Trys! (*Abu sviedžia akmenis į svetainės langą; sužvangėję išbyra stiklai, perplyšta štorą*)

SIMEONAS. O-op!

PITERIS. O-op!

KEBOTAS (*įsiutęs šoka ant jų*). Na, tik palaukit, aš jums rankas kojas išsukinėsiu!

Tuo tarpu broliai pasišokinėdami nueina — Simeonas vis dar su varteliais po pažastimi. Kebotas grįžta, smaugiamas bejėgiško įniršio. Broliai pasišalindami užtraukia aukso ieškotojų datną pagal senovinę melodiją „O Siuzana“

Linguoja laivas ant vilnių,
Vilioja jūra mus,
Bet mes nenorim, po velnių,
Sugrįžti į namus!
O Kalifornija,
Laimingas būsiu aš tenai!
O Kalifornija,
Ilgiuos tavęs seniai.

Antrame aukšte, dešinėje, atsidaro miegamojo langas, ir Abė iškiša pro jį galvą. Lengviau atsidusus, pažvelgia į Kebotą

ABĖ. Na, šitos porelės jau nebematysim, tiesa? (*Jis neatsako. Ji kalba šeimininkės tonu*) Puikiausias miegamasis, Ifreimai. Ir lova kuo puikiausia. Čia mano kambarys, Ifreimai?

KEBOTAS (*niūriai, nežiūrėdamas į ją*). Mūsų! (*Neįstengusi nuslėpti pasišlykštėjimo grimasos, ji lėtai atslitraukia ir užtrenkia langą. Kebotui, rodos, staiga šovė į galvą balsi mintis*) Jie bus kažką iškrėtę! Gal būt... gal būt... išnuodijo galvijus — arba...

Bėga tekinas tvarto link. Po valandėlės virtuvės durys lėtai atsidaro ir įeina Abė. Kurį laiką ji stovi ir žiūri į Ebiną. Jis jos iš pradžių nepastebi. Ji žiūri į jį labai atidžiai, bandydama suprasti, katras iš jųdviejų stipresnis. Bet tuo pat metu jo jaunatvė ir grožis lyg sužadina jai aistrą. Staiga jis susivokia, kad yra ne vienas, ir pakelia akis. Abu žvelgia vienas į kitą. Jis pašoka ir tylėdamas piktai įsistebeilija į ją

ABĖ (*itin gundančiu balsu — šitaip ji šneka ligi scenos pabaigos*). Tu Ebinas? O aš Abė. (*Juokiasi*) Atseit, aš naujoji tavo motušė.

EBINAS (*piktai*). Po šimts pyptkių, ne!

ABĖ (*tarsi nenugirdus, keistai šypsodama*). Tavo tėtutis apie tave daug pasakojo...

EBINAS. Chal

ABĖ. Nekreipk į jį dėmesio. Jis senas. *(Ilga pauzė. Jie žiūri vienas į kitą)* Supranti, aš nenoriu vaidinti tavo motušės, Ebinai. *(Žavėdamasi)* Tu juk tam per didelis, per stiprus. Noriu su tavim susidraugauti. Gal tada ir tau bus čia lengviau. O gal per mane tau lengviau bus su juo. *(Suvokdama savo galią, su panieka)* Aš manau, kad galiu jį šokinti kaip tinkama.

EBINAS *(niekinamai, karčiai)*. Cha! *(Jie vėl žiūri vienas į kitą; Ebinas šiek tiek susijaudinęs, pajutęs jai fizinį potraukį, prisiverčia kalbėti išdidžiai)* Kad tave visi velniai nujotų!

ABĖ *(šaltai)*. Jei tau malonu mane plūsti, plūskis kiek tinkamas. Žinojau, kad tu būsi mano priešas — pradžioje. Bet aš nepykstu. Jausčiausi lygiai taip pat, jei kokia prašalietė užimtų mano motušės vietą. *(Jis suvirpa. Ji atidžiai jį stebi)* Tikriausiai tu labai mylėjai savo motušę? Manoji mirė, kai buvau dar maža. Visai jos neatsimenu. *(Pauzė)* Bet tavo neapykanta, Ebinai, greitai praeis. Aš ne tokia jau bloga, ir mudu turime daug bendro. Tai iš karto matyti. Juk ir aš sunkiai gyvenau — bėdų galybė, ir jokio atpildo, išskyrus darbą. Buvau našlaitė, nuo mažens tarnavau kitiems. Paskui ištekėjau, o vyras pasirodė besąs girtuoklis ir turėjo dirbti kitiems, o aš vėl tarnavau svetimuose namuose, ir kūdikis mirė, ir vyras apsirgo ir mirė. Tada aš nudžiugau, kad bent būsiu laisva, tačiau tuoj susivokiau, jog visa mano laisvė — vėl plūktis kitų namuose, tarnauti svetimiems žmonėms jų namuose, ir visai nebetekau vilties kada nors tvarkyti savo pačios namus, ir tada atvažiavo tavo tėtušis...

Kebotas grįžta iš tvarto. Prieina prie vartelių ir žiūri į kelią, kuriuo nužygiavo broliai. Vos begirdėti jų tolstantys balsai: „O Kalifornija, laimingas būsiu aš tenai.“ Kebotas stovi niūrus ir įsiūtęs, sugniaužęs kumščius, piktomis akimis

EBINAS *(tramdo augančią užuojautą ir simpatiją; šiurkščiai)*. Ir nusipirko tave kaip kekšę! *(Ji įsižeidžia, ir jos veidas piktai nukalsta. Dėstydamą savo bėdas, buvo nuoširdžiai susijaudinusi. Jis įtūžęs priduria)* O tau už tai sumokėjo šita ferma, po šimts, ji buvo mano motušės, o dabar ji manol!

ABĖ *(juokiasi šaltai, pasitikėdama savimi)*. Tavo? Na, pažiūrėsim! *(Griežtai)* O jei man iš tikrųjų reikalingi namai? Kuriems galams būčiau tekėjus už tokio senio?

EBINAS *(tulžingai)*. Aš jam tai pasakysiu!

ABĖ (*šypsosi*). O aš pareikšiu, kad tu tyčia meluoji, ir jis tave išvys!

EBINAS. Velnias, ne boba!

ABĖ (*mėta jam iššūkį*). Čia mano ferma, čia mano namai, čia mano virtuvė!

EBINAS (*įnirtingai, tarsi norėtų ją pulti*). Užsičiaupk, po šimts!

ABĖ (*prieina prie jo; jos veidas ir kūnas sklidini kelsto šiurkštaus geismo; lėtai*). O viršuje mano miegamasis ir mano lova! (*Jis žiūri į jį akis, baisiai suglumęs ir susijaudinęs. Ji švelniai priduria*) Nesu bloga ir niekam nelinkiu bloga, išskyrus priešus, bet kovosiu už tai, kas man priklauso, nes kitaip niekad to nematysiu. (*Paliečia delnu jo ranką; gundančiu tonu*) Ebinai, būkim draugai.

EBINAS (*kvaitlai, lyg užhipnotizuotas*). Ėhė. (*Stalga nirtingai atstumia jos ranką*) Ne, ragana tu prakeikta! Aš tavęs nekenčiu! (*Išbėga pro duris*)

ABĖ (*žiūri jam įkandin, patenkinta šypsosi, paskui sako lyg sau pačiai, aiškiai tardama žodžius*). Šaunuolis Ebinas (*išdidžiai pažvelgia į stalą*) O dabar suplausiu savo indus.

Ebinas išbėga į lauką, užtrenkia paskui save duris. Apelna namo kertę, pamatęs tėvą, sustoja ir žvelgia į jį su neapykanta

KEBOTAS (*nebeįstengdamas sutvardyti įniršio, iškelia rankas į dangų*). Dieve visagali, teištinka tavo rūstybė neklusnius vaikus!

EBINAS (*tulžingai jį pertraukia*). Tu toks pat, kaip tavo dievas! Visada keikiai žmones, visada persekiojai!

KEBOTAS (*lyg nepastebėjęs jo, šaukdamasis*). Senatvės prispaustųjų viešpatie! Vieniųjų viešpatie!

EBINAS (*su pašalpa*). Nuodėmė persekioti savo avelas! Vieniop tokį dievą!

KEBOTAS (*įsirdęs*). „Prailgo dienos, ir kiekviena viltis išblėso.“

EBINAS (*nusisplauna*). Taip tau ir reikia! (*Kebotas atsigręžia. Abu piktai spokso vienas į kitą*)

KEBOTAS (*šiurkščiai*). Ak, tai tu. Iš karto galėjau susivokti. (*Grasina jam pirštu*) Dievo nebijai, kvaily! (*Stalga*) Kodėl nedirbi?

EBINAS. O tu? Anie išėjo. Ką aš vienas padarysiu.

KEBOTAS *(su panieka)*. Nieko sau! Aš senas, bet dešimties tokių vertas. Niekados nebus iš tavęs vyro! *(Lyg niekur nieko)* Nagi, eime į tvartą.

Abu išelna. Iš tolo paskutinį sykį ataldi vos girdima „Kalifornijos“ melodija. Abė plauna indus

U ž d a n g a

ANTRAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

*Sodybos kiemas, kaip ir pirmojo veiksmo pradžioje; karšta sek-
madienio popietė po dviejų mėnesių*

*A b è, apsilikusi puošniausias rūbais, sėdi supamojoje kėdėje,
priebučio pakraštyje. Ji tingiai supasi, išvarginta karščio, ir nuo-
bodžiaudama, pusiaumirkomis žiūri į vieną tašką*

*E b i n a s iškiša galvą pro savo miegamojo langą. Vogčiomis
dalrosi, bandydamas pamatyti, išgirsti, ar ko nors esama prie-
butyje. Nors jis stengėsi nesukelti nė mažiausio triukšmo, Abė
atspėja, kad jis čia. Liaujasi supstis, jos veidas pagyvėja, ji atli-
džiai įsiklauso. Ebinas, rodos, irgi junta, kad ji netoliese; sten-
giasi apie ją negalvoti, su perdėta panieka nuspiauna ir
vėl pasitraukia kambario gilumon. Abė laukia, sulaukiosi kvapą,
aistringai ir godžiai įsiklausydama į kiekvieną garsą namuose.
Ebinas išeina priebutin. Jie žvelgia vienas į kitą. Jis susvyruo-
ja, visai suglumęs grįžtelėja ir piktai užtrenkia duris. Tai maty-
dama, Abė koketiškai nusijuokia — Ebinas ją pralinksmino, bet
drauge užgavo ir supykde. Jis paniręs nulipa nuo priebučio,
eina takučiu kelio link, iš paskutiniųjų stengdamasis jos nepa-
stebėti. Vilki išeiginę eilutę; išsipustęs, švarių švarliausiai nusl-
prausęs. Abė linktelėja į priekį,— dabar jos akys griežtos ir
piktos,— ir, jam einant pro šalį, pašalpia, kandžiai sukikena*

*EBINAS (grįžtelėja užsigavęs ir įpykęs). Ko tu čia dabar ku-
dakuoji?*

ABÈ (triumfuodama). Tave pamačiau!

EBINAS. O kuo aš čia dėtas?

ABÈ. Žvilgėte žvilgi tarsi premijuotas bulius.

*EBINAS (pašalpia). Manai, kad pati esi velniškai graži, a?
(Žiūri vienas kitam į akis — jis nenoromis, ji karšta ir godžiai.
Kaltriame ore fiziškai juntama jų aistros įtampa)*

ABĖ (*švelniai*). Tu nenori taip elgtis, Ebinai. Gal ir norėtum, bet tau neišeina. Tu negali. Prigimtis neleidžia, Ebinai. Tu su ja grumies nuo tos dienos, kai aš čia pasirodžiau — vis stengies save įtikinti, kad aš tau negraži. (*Neatitraukdama nuo jo akių, tyliai ir dusliai nusijuokia. Pauzė; aistringai raivydamosi, Abė ilgesingai čiulba*) Argi saulė atvėso, nebekaitina? Juk tu jauti, kaip ji sivilina žemę, gamtą, kaip viskas auga, didėja ir didėja, ir tu įsiliepsnoji, geidi augti, suaugti su kitu, kol visai susijungsi — ir apvaldysi, bet jausiesi ir pats valdomas. Ir tai tave skatins vis augti — kaip medį — kaip šitas guobas (*Ji vėl švelniai nusijuokia, žiūrėdama jam tiesiai į akis. Jis nenoromis žengia žingsnį jos link*) Prigimtis įveiks tave, Ebinai. Vis vien tu jai anksčiau ar vėliau pasiduos.

EBINAS (*bando atsipalaiduoti nuo jos kerų; sumišęs*). Jei tętušis girdėtų, ką tu paistai... (*Pasipiktinęs*) Bet tu tą seną velnią visai apkvailinai... (*Abė juokiasi*)

ABĖ. Na, o tau ar ne geriau, kad jis suminkštėjo?

EBINAS (*karingai*). Ne. Aš kovoju su juo ir su tavimi dėl motušės teisių į šį namą! (*Čia jis ištrūksta iš jos tinklo. Įnirtingai pažvelgia į ją*) Ir mano bus viršus. Tu manęs neapmulkinsi. Nori viską praryti ir pasisavinti. Na, bet aš — didesnis kąsnis, negu tu gali apžioti! (*Pašalpiai nusigręžia nuo jos*)

ABĖ (*bando išsaugoti savo pranašumą, šneka gundančiai*). Ebinai!

EBINAS. Palik mane ramybėje! (*Nori eiti*)

ABĖ (*įsakmiai*). Ebinai!

EBINAS (*stabtelėjęs, piktai*). Ko tu nori?

ABĖ (*slėpdama didėjantį susijaudinimą*). Kur eini?

EBINAS (*atsainiai, bet piktai*). Nagi, pasivaikščioti.

ABĖ. Į kaimą?

EBINAS (*lengvapėdiškai*). Galimas daiktas.

ABĖ (*su nerimusi*). Nejaugi pas tą Minę?

EBINAS. Galimas daiktas.

ABĖ (*tyliai*). Kam tau ji?

EBINAS (*dabar jis gali atsikeršyti; nusišypso*). Pati juk sakei, kad prigimties neįveiks! (*Juokiasi, vėl nori eiti*)

ABĖ (*nebeįstverus*). Šlykšti šliundra!

EBINAS (*šalposi, erzindamas ją*). Už tave kur kas gražesnė!

ABĖ. Kiekvienas girtas driskius šioj apylinkėj gauna...

EBINAS (*kandžiat*). Galimas dailtas, bet ji geresnė už tave. Svetimo jai nereikia.

ABĖ (*įlūžusi*). Kaip tu drįsti lyginti!

EBINAS. Ji slapčia nieko nevagia iš manęs.

ABĖ (*įnirtingai smogia į jo silpnąją vietą*). Iš tavęs? Tu šneki apie mano ferma?

EBINAS. Ferma, už kurią tu pasidavei kaip paprasčiausia kekšė,— mano ferma!

ABĖ (*naršiai, įsiutinta*). Nė viena pašvinkusi piktžolė čia nebus tavo — nesulauksi! (*Klykia*) Dink, kad aš tavęs nematyčiau! Eik pas savo ištvirtėję, daryk gėdą tėtušui ir man! Tėtušis tave botagu išvays, jei tik aš panorėsiu! Tik todėl čia gyveni, kad aš tave dar pakenčiu! Lauk! Žiūrėt į tave negaliu! (*Nutyla uždusęs, įsmeigus į jį balsias akis*)

EBINAS (*atsako tuo pačiu žvilgsniu*). O aš — į tave!

Nusigręžia ir žingsniuoja keliu. Ji stebi tostantį jo siluetą su aištinga neapykanta. Iš tvarto išeina senis KEBOTAS. Jo veido išraiška nebe tokia įtempta ir niūri. Jis kažkaip keistai sušvelnėjęs, tapo geraširdis. Akys neįprastai, keistai svaingos. Bet fiziškai jis nė kiek ne silpnėjęs — priešingai, žvalėjęs ir atjaunėjęs. Abė, jį pamačiusi, tuojuo nusigręžia, neslėpdama pasišlykštėjimo. Jis lėtai prisitartina prie jos

KEBOTAS (*švelniai*). Tu ir vėl bareisi su Ebinu?

ABĖ (*lyg nukirsdama*). Ne.

KEBOTAS. Labai jau garsiai šnekėjotės... (*Atsisėda ant prie-
bučio krašto*)

ABĖ (*suirzusi*). Jei mus girdėjai, kam dar klausai?

KEBOTAS. Ką sakėt, negirdėjau.

ABĖ (*ramiau*). Na, nieko ypatingo.

KEBOTAS (*patylėjęs*). Ebinas kažkoks keistas.

ABĖ (*karčiai*). Jūs panašūs į vienas kitą kaip du vandens lašai!

KEBOTAS (*nei iš šio, nei iš to susidomėjęs*). Tu taip manai, Abe? (*Patylėjęs, mąsliai*) Mudu su Ebinu niekad nesutarėm. Neapkenčiau aš jo. Baisiai nuolankus — kaip jo motušė.

ABĖ (*su panieka*). Kurgi nei Beveik toks pat nuolankus, kaip ir tu!

KEBOTAS (*lyg nenugirdęs*). Gal aš jam buvau per žiaurus.

ABĖ (*dygtai*). Na, užtat dabar tu švelnus — minkštas kaip mazgotė! Ebinas taip pasakė.

KEBOTAS (*staiga paniuręs, grėsmingai*). Ebinas pasakė? Na, tegu neveda manęs iš kantrybės, o jeigu išves... (*Pauzė. Ji vis dar nusigręžusi. Jis pamažu atlyžta. Žiūri į dangų*) Gražu, ar ne?

ABĖ (*atžariai*). Nieko gražaus nematau.

KEBOTAS. Dangus. Kaip šiltas suartas laukas.

ABĖ (*sarkastiškai*). Gal nori ten dar vieną fermą nusipirkti, a? (*Prunkstelėja su panieka*)

KEBOTAS (*nei iš šio, nei iš to*). Būtų gera turėti ten vietelę. (*Pauzė*) Aš senstu, Abe. Krisiu kaip nunokęs obuolys. (*Pauzė. Ji apstulbusi žiūri į jį. Jis šneka toliau*) Namuose visuomet vieniša ir šalta — net jei lauke kaitra. Tu pastebėjai?

ABĖ. Ne.

KEBOTAS. O tvarte šilta. Malonus kvapas ir šilta — su karvėmis. (*Pauzė*) Karvės kažkokios keistos.

ABĖ. Kaip ir tu!

KEBOTAS. Kaip ir Ebinas. (*Pauzė*) Aš, rodos, darausi nuolaidesnis dėl Ebino, kaip tapau nuolaidus ir jo motušei. Pamažu išmokstu pakeisti jo švelnumą, kaip ir jos švelnumą. Manau, mudu net sutartume, jeigu jis nebūtų toks pusgalvis! (*Pauzė*) Tur būt, senatvė mane surietė.

ABĖ (*abejingai*). Na, kol kas tu dar gyvas.

KEBOTAS (*sujudęs*). Nė velnio, gyvas aš, sveikas ir tvirtas kaip lazdynas! (*Niūriai*) Bet, sulaukus septyniasdešimt, viešpats ragina rengtis į kelionę. (*Pauzė*) Štai kodėl aš galvoju apie Ebiną. Dabar, kai jo broliai, tie prakeikti ištvirkėliai, pasirinko kelią į pragarą, man liko tik Ebinas.

ABĖ (*pyktelėjusi*). Kaip tai, o aš? (*Suirzus*) Iš kur staiga ta meilė Ebinui? Kodėl nieko nesakai apie mane? Juk aš teisėta tavo žmona!

KEBOTAS (*paprastai*). Žinoma, žmona. (*Pauzė; jis atstringai žvelgia į ją godžiomis akimis, paskui staiga griežia už rankų, sugniaužia jas ir prabyla it pamokslininkas alkštėje*) Tu manoji Saronos Rožė! Kaipgi tu graži; tavo akys kaip karvelių; tavo lūpos kaip raudona juosta; tavo krūtys kaip du dvynų stirnos ožiuku; tavo liemuo — nutekinta taurė; tavo pilvas kaip kviečių krūva... (*Ima bučiuoti ją ranką. Ji tarsi to nepastebi. Sėdi, įsmėgusi griežtas, piktas akis į vieną tašką*)

ABĖ (*atitraukusi rankas, šiurkščiai*). Vadinasi, nori palikti fermą Ebinui, a?

KEBOTAS (*suglumęs*). Palikti?.. (*Piktai ir atkakliai*). Niekam aš jos nesirengiu palikti!

ABĖ (*negaltingai*). Į grabą neįsidėsi.

KEBOTAS (*valandėlę galvoja, paskui nenoromis taria*). Ne, žinoma, ne. (*Patylėjęs, staiga karštai*) Bet jei galėčiau, įsidėčiau, teatleidžia man viešpats! Arba jei galėčiau, savo mirties valandą padėčiau ir žiūrėčiau, kaip dega — šie namai, ir kiekviena varpa, ir visi medžiai, ir net menkiausioji žolėlė! Ir žinočiau, kad viskas miršta su manimi, kad niekas nepaveldės mano turto, kurį aš sutvėriau iš nieko, negalėdamas prakaito ir kraujo! (*Pauzė; keistai susijaudinęs*) Išskyrus karves. Karves aš paleisčiau.

ABĖ (*šiurkščiai*). O mane?

KEBOTAS (*keistai nuslėpsojęs*). Tave irgi paleisčiau.

ABĖ (*nirtingai*). Šit kaip tu atsidėkoji už tai, kad aš tavo žmona. Susitaikysi su Ebinu, kuris tavęs nekenčia, o mane, ko gero, išvarysi lauk!

KEBOTAS (*skubiai*). Abe! Juk žinai, kad aš...

ABĖ (*kerštingai*). Palauk, aš tau šį tą pasakysiu apie Ebiną! Žinai, kur jis išėjo? Pas tą kekšę Minę! Norėjau jį atkalbėti. Tik gėdą daro tau ir man. Ir dar šventadienį!

KEBOTAS (*tarsi pajutęs kaltę*). Jis nusidėjėlis, toks jau apsigimė. Gašlybė jį kamuoja.

ABĖ (*siaubingai įtūžusi, sklidina keršto*). Jo gašlumą ir aš juntu! Gal tu jam ir tai atleisi?

KEBOTAS (*žiūri į ją lyg sustingęs, ilgai tyli*). Tu — jo gašlumą?

ABĖ (*atžariai*). Jis ką tik prie manęs lindo — juk tu girdėjai, kaip mudu barėmės.

KEBOTAS (*žiūri į ją; paskui jo veidą iškreipia balsus įniršis, jis pašoka visas drebedamas*). Viešpatie visagali, aš jį nudėsiu!

ABĖ (*jai pagallo Ebino*). Ne! Nereikia!

KEBOTAS (*įsiutęs*). Imsiu šautuvą ir ištaškysiu to pusgalvio smegenis — ana, ten, ant tų guobų!

ABĖ (*apkabina jį*). Ne, Ifreimai!

KEBOTAS (*smarkiai ją atstumia*). Garbės žodis, ištaškysiu!

ABĖ (*ramina jį*). Klausyk, Ifreimai. Nieko blogo neatsitiko — vaikas pakvailiojo, ir tiek. Nieko rimto, jis tik pajuokavo, paerzino...

KEBOTAS. Tai kam šneki apie gašlumą?

ABĖ. Žina! aš truputį perdėjau. O be to, supykau, pagalvojusi, kad jam liks tavo ferma.

KEBOTAS (*ramiau, bet vis dar nūriai ir žiauriai*). Na, jei tu nori, aš jam įkrsiu botagu ir išvysiu.

ABĖ (*ima jį už rankos*). Ne. Tu manimi nesirūpink! Nereikia jo varyti. Kuriems galams? Kas gi tau padės nudirbti darbus? Nieko kito juk nėra.

KEBOTAS (*susimąsto, paskui linktelėja pritardamas*). Nevkailai šneki. (*Irzliai*) Na, tegu lieka. (*Atsisėda ant priebučio krašto. Ji sėdasi šalia jo. Jis murma su panieka*) Nevertėjo purkštauti dėl to veršelio. (*Pauzė*) Bet štai kas: kuris mano sūnus liks šitoje fermoje, kai viešpats mane pasišauks? Simeonas ir Piteris išsidangino velniop, o Ebinas bėga įkandin...

ABĖ. Mane užmiršai?

KEBOTAS. Tu boba.

ABĖ. Aš tavo žmona.

KEBOTAS. Tu — ne aš. O sūnus — tai aš; tas pats kraujas. Kas mano — tas mano. Ir vis vien bus mano, net jei gulėsiu per šešias pėdas po žeme. Supranti?

ABĖ (*žvelgia į jį su nepykanta*). Žinoma, suprantu. (*Giliai susimąsto, įdėmiai stebi Kebotą gudriomis akimis*)

KEBOTAS. Aš senstu, krisiu kaip nunokęs obuolys. (*Staiga bando įtikinti save patį*) Bet vis dėlto aš dar kietas riešutas ir ilgai toks būsiu! Ačiū dievui, bet kada ir bet kuriame darbe suriesiu dažną jauniklį!

ABĖ (*staiga*). O gal dievas duos mudviem sūnų.

KEBOTAS (*grįžtelėja, godžiai žiūri į ją*). Sakai, sūnų — mudviem?

ABĖ (*pataikaudama šypsosi*). Tu juk dar visai tvirtas vyras. Kas čia ypatingo, a? Paprasčiausias daiktas. Ko taip įsistebeilėjai? Negi apie tai dar negalvojai? O aš nuolat galvoju. Taip. Ir meldžiuosi, kad tai atsitiktų.

KEBOTAS (*sklidinas džiaugsmingo išdidumo ir tarytum religinės ekstazės*). Meldiesi, Abe? Kad gimtų sūnus — mudviem?

ABĖ. Taip. (*Nūriai ir ryžtingai*) Noriu sūnaus.

KEBOTAS (*susijaudinęs čiumpa ją už rankų*). Tai būtų dievo

palaima, Abe! Visagalio dievo palaima dabar, senatvėje, kai aš toks vienišas! Tuomet, Abe, prašyk iš manęs, ko tik nori. Tik paprašyk, aš nieko negailėsiu...

ABĖ (*pertraukia jį*). O fermą tada man paliksi, man ir...

KEBOTAS (*karštai*). Sakau gi, duosiu, ko tik įsigeisi! Prisiekiu! O jei ne, tebūsiu aš prakeiktas! (*Parklumpa, verčia ir ją atsiklaupiti*) Dar syki pasimelski, Abe. Šiandien šventadienis! Aš irgi pasimelsiu! Geriau dvi maldos, negu viena. Ir dievas išklausė Rachelės, ir ji pradėjo, ir pagimdė sūnų. Ir dievas išklausė Abės! Melskis, Abe! Melskis, idant viešpats tavęs išklausytų! (*Nulenkia galvą, murma maldos žodžius. Ji dedasi besimeldžianti, bet pažvairuoja į jį su panieka, triumfuodama*)

ANTRA SCENA

Apie aštuntą vakaro. Du mėgamieji antrame aukšte
Ebinas sėdi ant savo lovos krašto kairiajame kambaryje. Dėl kaitros jis pusnuogis, tik su apatiniais marškiniais ir apatinėmis kelnėmis, basas. Žiūri į vieną tašką, niūriai susimąstęs, pasirėmęs smakrą delnais, veido išraiška beviltiška
Kitame kambaryje Kebotas ir Abė sėdi greta ant savo lovos krašto. Lova sena, su užuolaida ir pūkų čiužiniu. Abu jie naktiniai marškiniais. Jisai, vis dar keistai susijaudinęs, tebe- galvoja apie sūnų. Abiejuose kambariuose spingsi lajinės žvakės

KEBOTAS. Fermai reikia sūnaus.

ABĖ. Man reikia sūnaus.

KEBOTAS. Taip. Kartais atrodo, kad tu — tai ferma, o ferma — tu. Aš vienišas, todėl tu man ir brangi. (*Pauzė. Jis suduoda sau kumščiu per kelį*) Aš ir ferma turime pradėti sūnų!

ABĖ. Geriau eitum gulti. Jau nušneki.

KEBOTAS (*nekantriai sumosikuoja ranka*). Ne. Aš viską pui-kiai nuvokiu. Tik tu manęs nepažįsti, kaip dera. (*Sielvartingai panarina akis*)

ABĖ (*abejingai*). Galimas daiktas.

Kitame kambaryje Ebinas atsistoja ir ima išsiblaškęs žingsniuoti iš kertės į kertę. Abė jį girdi. Dėmesingai įsmeigia akis į sieną, kurl juodu skiria. Ebinas stabtelėja, žiūri į vieną tašką. Rodosi, jų aistringi žvilgsniai susikryžiuoja, pervėrę sieną. Nejučia,

*Jis ištlesia į ją rankas, o ji kilstelėja. Susigriebęs Ebinas patylo-
mis nusikelkia ir kniūpsčias krinta ant lovos, įsikniaubia į prie-
galvį, sugniaužtus kumščius užsidėjęs ant pakaušio. Abė atsidūs-
ta, bet jos akys vis dar įsmeigtos į sieną; ji atidžiai klausosi, ar
Ebinas nesujudės*

KEBOTAS (*staiga kilstelėjęs galvą, žiūri į ją, prabyla su pa-
nieka*). Ar tu mane kada nors suprasi? Ar atsiras žmogus, kuris
suprastų? (*Papurto galvą*) Ne. Manau, kad ne. (*Nusigręžia. Abė
žiūri į sieną. Kebotas, matyt, nebegalėdamas tylėti, nė nepažvel-
gęs į žmoną, ištlesia ranką ir pačiumpa ją už kelio. Abė šaste-
lėja, dirstelėja į ją, bet, supratusi, kad jis jos nemato, vėl įsi-
stebeilija į sieną, nekreipdama į vyrą dėmesio*) Klausyk, Abe.
Kai aš čia atvykau prieš gerą pusšimtį metų, buvau dvidešimt-
metis, stiprių stipriausias, atkaklių atkakliausias vaikinąs, de-
šimt sykių stipresnis ir penkiasdešimt sykių atkaklesnis už Ebiną.
Na, o ščia buvo vieni akmenynai. Žmonės juokėsi, kai aš čia
įsikūriau. Bet jie nežinojo to, ką aš žinojau. Jei gali išauginti
grūdą iš akmens, vadinasi, dievas su tavimi. Jie buvo per skysti!
Jie manė, kad dievo pagalbą lengva laimėti. Juokėsi. O dabar
nebesijuokia. Vieni išmirė čia pat, netoliese. Kiti išvyko į Vaka-
rus ir ten mirė. Visi jie po žeme, nes ieškojo lengvo dievo. O
dievas nelengvas. (*Lėtai palinguoja galvą*) Ir aš pasidariau kie-
tas kaip titnagas. Žmonės sakydavo: „Jis kietas kaip titnagas.“
Tarsi tai būtų nuodėmė. Pagaliau aš jiems atrėžiau: „Po perkū-
nais, būsiu kietas kaip titnagas, ir pasižiūrėsim, ar tai jums pa-
tiks.“ (*Staiga*) Bet kartą aš neištvėriau. Išbuvęs čia porą metų.
Susmukau, nebetekau vilties — per daug jau buvo tų akmenų.
Keli vyrai viską metė ir patraukė į Vakarus. Ir aš su jais. Kelia-
vom ir keliavom. Priėjom plačias pievas, juodžemio lygumas —
auksinės dirvos, ir ganai Nė akmenėlio. Lengva. Ark ir sėk, o
paskui sėdėk, rūkyk pypkutę ir lauk gero derliaus. Galėjau pra-
turtėti, bet širdis kažko nerimavo ir nerimavo, dievo balsas kar-
tojo: „Visa tai man per menka. Grįžk namo!“ Paklausiau to bal-
so ir grįžau namo, štai čionai, palikęs savo sklypą ir derlių, tegu
ima, kas nori. Taip. Ėmiau ir atidaviau tai, kas man teisėtai
priklausė! Dievas kietas kaip titnagas, jis nelengvas! Dievas sly-
pi akmenyse! „Pastatyk mano bažnyčią ant uolos — iš akmenų,
ir aš būsiu joje!“ Štai ką jis sakė Petru! (*Sunkiai atsidūsta. Pau-
zė*) Akmenys. Aš juos rankiojau ir kroviau iš jų sienas. Mano

gyvenimas įrašytas tose sienose — kasdien kilnočiau po akmenį, kopinėčiau kalvomis, aptvėrinėčiau savo laukus, kuriuose priverčiau grūdą dygti iš nieko, vykdydamas dievo valią, kaip jo ištikimas tarnas. Tai nebuvo lengva. Reikėjo stiprybės, ir viešpats suteikė man stiprybę. *(Pauzė)* Ir kasmet dariaus vienišesnis. Vedžiau žmoną. Ji pagimdė Simeoną ir Piterį. Gera moteris buvo. Dirbo, kiek įmanydama. Išgyvenom drauge dvidešimt metų. Bet ji manęs nesuprato. Padėjo man, bet nesuprato, kodėl ji man reikalinga. Buvau vienišas, ir tiek. Ji mirė. Tada kurį laiką jaučiausi ne toks vienišas. *(Pauzė)* Lioviausi skaičiuavęs metus. Visai nebespėjau jų skaičiuoti. Simas ir Piteris man padėjo. Ferma augo. Ir viskas buvo mano! Apie tai galvodamas, nebejutau vienatvės. *(Pauzė)* Bet neįmanoma dieną naktį mąstyti apie tą patį. Vedžiau kitą žmoną, Ebino motušę! Jos giminės bandė iš manęs atsiteisti fermą, mano fermą! Štai kodėl Ebinas tauškia niekus, kad tai, girdi, jo motušės ferma. Ji pagimdė Ebiną. Buvo graži, bet pernelyg švelni. Bandė būti kieta. Nieko neišėjo. Ji irgi manęs nė trupučio nesuprato. Su ja buvau dar vienišesnis. Bene po šešiolikos metų ji mirė. *(Pauzė)* Likau su berniukais. Jie manęs nekenė, nes buvau kietas kaip titnagas. Aš jų nekenčiau už tai, kad jie minkšti. Reikalavo fermos, nesuprasdami, ką tai reiškia. Man viskas apkarto it pelynai. Susenau, o jie vis reikalavo mano turto. O šį pavasarį išgirdau balsą. Viešpačiui pagailo manęs, apleisto ir vienišo, jis tarė: „Eik ieškoti, ir rasi.“ *(Atsigręžia į ją, staiga prabyla aistringai)* Išėjau ieškoti ir radau tave! Tu mano Saroną Rožę! Tavo akys kaip... *(Ji atgręžia į jį bejausmį veidą, piktai pažvelgia. Jis valandėlę žiūri į ją; šiurkščiai)* Ar supratai ką nors iš to, ką šnekėjau?

ABĖ *(sumišus)*. Gal būt.

KEBOTAS *(atstumia ją, piktai)*. Nieko tu nesuvokei ir nesu-voksi. Tik sūnum tu gali atsipirkti, kitaip... *(Pastaruosius žodžius jis taria šalta ir grėsmingai)*

ABĖ *(atžariai)*. Juk aš meldžiausi.

KEBOTAS *(karčiai)*. Dar pasimelsk, kad mane suprastum!

ABĖ *(jos balse gali pajusti grėsmę)*. Gerai, turėsi sūnų, aš tau prižadau.

KEBOTAS. Kaip tokius dalykus galima prižadėti?

ABĖ. O gal aiškiaregė aš. Moku pranašauti. *(Keistai šypsosi)*

KEBOTAS. Tikiu, tikiu. Kartais, į tave pasižiūrėjus, kūnas eina pagaugais. *(Suvirpa)* Čia, namuose, šalta. Nesmagu. Kažkas

kruta tamsoje, pakampiais. (*Maunasi kelnes, susikiša į jas nak-
tinius marškinius, aunasi batus*)

ABĖ (*nustebusi*). Kur eini?

KEBOTAS (*keistu tonu*). Ten, kur ramu, kur šilta, — į tvartą.
(*Karčiai*) Pasišnekėsiu su karvėmis. Jos supranta. Jos pažįsta fer-
mą ir mane. Su jomis ramiau. (*Nori eiti pro duris*)

ABĖ (*kiek nusigandusi*). Tu nesveikuoji šįvakar, Ifreimai?

KEBOTAS. Nokstu. Nokstu kaip obuolys ant šakos. (*Nusigrę-
žęs išeina; ant laiptų klumpsi jo batal. Ebinas pašoka ir įsiklau-
so. Abė jį nugirsta, žiūri į sieną. Kebotas išeina iš namų, apeina
kertę ir stabtelėja ties varteliais, pažvelgia į dangų. Nusikama-
vęs ištlesia rankas*) Viešpatie visagali, atsiliepk iš tamsybių!

*[įsiklauso, tarsi laukdamas atsakymo. Paskui nusvarina rankas,
pakinkuoja galvą ir kiūturiuoja tvarto link. Ebinas ir Abė, abu
iškart, įsmeigia akis į sieną. Ebinas sunkiai atsidūsta, Abė jį at-
kartoja. Abu baisiai įsitempę ir susijaudinę. Pagaliau Abė atsi-
stoja ir klausosi, prigludusi ausį prie sienos. Jis tarsi matė
kiekvieną jos judesį; prisivertęs sustingsta. Ji, atrodo, ryžosi —
nesvyruodama eina prie užpakalinių durų. Jis ją lydi žvilgsniu.
Kai tik jo kambario durys tyliai atsidaro, jis nusigręžia ir įtemp-
tai, nejudėdamas laukia. Abė valandėlę stovi, žiūrėdama į jį; jos
akys alstringai žėruoja. Paskui, tyliai riktelėjus, ji pribėga prie
Ebino, apkabina jo kaklą, atlošia jo galvą ir ima bučiuoti lūpas.
Iš pradžių jis suglumęs pasiduoda; paskui irgi ją apkabina ir pats
bučiuoja, bet staiga vėl pajutęs neapykantą, atstumia Abė ir
pašoka. Jie stovi įsitempę, be žado, sunkiai alsuodami it žvėrys*

ABĖ (*pagaliau skausmingai prašneka*). Nereikia, Ebinai, ne-
reikia, tu būsi laimingas su manimi!

EBINAS (*šturkščiai*). Nereikia man laimės iš tavęs!

ABĖ (*bejėgiškai*). Reikia, Ebinai! Reikia! Nemeluok!

EBINAS (*žiauriai*). Sakau tau, kad tavęs nenoriu! Žiūrėt į ta-
ve negaliu!

ABĖ (*nerimastingai nusijuokia*). Bet juk aš tave bučiavau, ir
tu bučiavai. Tavo lūpos buvo karštos — čia jau nesumeluosi!
(*Su įslanga*) Jei tau vis viena, kodėl mane bučiavai, kodėl to-
kios karštos tavo lūpos?

EBINAS (*šluostosi burną*). Jos buvo tarsi nuodingos. (*Tyčio-
jasi*) O gal aš, bučiuodamas tave, galvojau apie kitą.

ABĖ (*įtūžusi*). Apie Minę?

EBINAS. Galimas daiktas.

ABĖ (*skausmingai*). Tu pas ją buvai? Tikrai buvai? Maniau, kad ne. Tai todėl mane dabar atstumi?

EBINAS (*pašaipiai*). O jeigu buvau?

ABĖ (*nebesitverdama*). Jei buvai, esi šuo, Ebinai Kebotai!

EBINAS (*grėsmingai*). Nedrįsk su manim šitaip kalbėti!

ABĖ (*šaižiai juokiasi*). Nedrįsk? Gal manai, kad aš tave įsimylėjau — tokį minkštakūnį! Nieko panašaus! Tu tik reikalingas mano tikslui, ir aš tave turėsiu, nes esu stipresnė už tave!

EBINAS (*atžariai*). Puikiausiai suprantu, kad tu ir čia taikaisi viską prarytil

ABĖ (*pašaipiai*). Galimas daiktas!

EBINAS (*įniršęs*). Lauk iš mano kambario!

ABĖ. Tai mano kambarys, o tu čia tik bernaujil

EBINAS (*grėsmingai*). Lauk iš čia, nes užmušiu!

ABĖ (*dabar ji nieko nebebijo*). Nė trupučio tu manęs neišgąsdinai. Juk geidi manęs? Aišku, geidi! Tavo tėtušio sūnelis niekad neužmuš moters, kurios įsigeidė! Na, ir akys! Gašlios, degte dega! Na ir lūpos! Dreba, ištroškusios mane pabučiuoti, o dantys nori įkąsti! (*Dabar jis ją stebi apimtas siaubo, lyg užkerėtas. Ji beprotiškai, pergalingai juokiasi*) Visas šitas namas tuoj bus mano. Tik vienas kambarys man dar nepriklausė, bet nuo šios nakties priklausys. Lipu žemyn ir užžiebiu žvakę! (*Tyčiodamasi nusilenkia*) Gal jūs mane palydėsite į didžiąją svetainę, misteri Kebotai?

EBINAS (*žiūri į ją baisiai sumišęs; dusliu balsu*). Nedrįsk! Svetainė uždaryta nuo to laiko, kai motušė mirė ir buvo ten pašarvota! Nedrįsk... (*Bet jina! taip veria degančiu žvilgsniu, jog Ebino valia palūžta. Netekęs jėgų, jis linkte linksta į ją*)

ABĖ (*neatitraukdama nuo jo akių, eina prie durų; kalba, sukaupusi visą savo valią*). Aš lauksiu tavęs, Ebinai, greit ateinant.

EBINAS (*valandėlę žiūri į ją įkandinė ir žengia durų link. Svetainės langas nušvinta. Jis murma*). Svetainėje? (*Tai sukelia jam asociacijas, nes jis grįžta, užsivelka švarius marškinius, segasi apykaklę, mechaniškai bando rištis kaklaraištį, velkasi švarką, ima skrybėlę, stovi basas, suglumęs dairosi, nusteбęs kužda*) Motušel! Kur tu? (*Lėtai eina link užpakalinių durų*)

TREČIA SCENA

Praslinko kelios minutės. Svetainės vidus. Niūrus uždaras kambarys, lyg kapas, kuriame visa šeima palaidota gyva. Abė sėdi ant ašutinės sofos krašto. Ji užžiebė visas žvakes, ir dabar išryškėjo visas ilgametis kambario nejaukumas. Moters nuotaika pasikeitė. Dabar Abė atrodo sunerimusi ir išgąsdinta, lyg norėtų pabėgti

Atsidaro durys, ir įeina Ebinas didžiai suglumusia veido išraiška. Stovi ir žiūri į Abę; jo rankos nukarusios ir negyvos, kojos basos, jis laiko skrybėlę

ABĖ (patylėjusi, nervingai, su oficialiu mandagumu). Prašom sėstis.

EBINAS (dusliai). Taip. (Mašinaliai, atsargiai deda skrybėlę ant grindų prie durų ir lyg sustingęs sėdasi šalia Abės ant sofos krašto. Pauzė. Abu rūščiai žiūri į vieną tašką balmės kupinomis akimis)

ABĖ. Kai aš čia įėjau tamsoje, man pasirodė, kad čia kažkas yra.

EBINAS (paprastai). Motušė.

ABĖ. Aš vis dar kažką juntų.

EBINAS. Tai motušė.

ABĖ. Iš pradžių išsigandau. Norėjau sušukti ir bėgti. Dabar, kai tu atėjai, sienos sušvelnėjo, pasidarė palankesnės. (Kreipiasi į sienas) Ačiū.

EBINAS. Motušė visada mylėjo mane.

ABĖ. Gal ji žino, kad ir aš tave myliu. Gal todėl ji man ir gera.

EBINAS (dusliai). Nežinau. Manychiau, ji tavęs nekenčia.

ABĖ (įsitikinusi). Ne. Juntu, kad dabar jau ne.

EBINAS. Nekenčia, nes tu užgrobei jos vietą, čia, jos namuose, įsitaisi jos svetainėje, kur ji buvo pašarvota... (Staiga nutyla, žiūri į kažką sustingusiomis akimis)

ABĖ. Kas atsitiko, Ebinai?

EBINAS (kužda). Atrodo, motušė nenori, kad aš tau tai priminčiau.

ABĖ (susijaudinusi). Aš tai žinojau, Ebinai! Ji man gera. Ji man nieko neprikiša, aš juk jos nepažinojau, negalėjau jai padėti!

EBINAS. Ji nepatenkinta juo.

ABĖ. Na, mes visi nepatenkinti.

EBINAS. Taip. (*Aistringai*) Aš, dievaži, labiausiai!

ABĖ (*ima jį už rankos, glosto*). Nieko! Negalvok apie jį, ne-
pyk. Pagalvok apie savo motušę, kuri mudviem gera. Papasa-
kok man apie savo motušę, Ebinai.

EBINAS. Ką gi čia pasakoti... Ji buvo švelni. Buvo gera.

ABĖ (*padeda jam ranką ant peties. Jis to tarsį nepastebi*).
Aistringai) Aš tau būsiu švelni ir gera!

EBINAS. Kartais ji man dainuodavo.

ABĖ. Aš tau padainuosiu!

EBINAS. Čia buvo jos namai. Čia buvo jos ferma.

ABĖ. Čia mano namai. Čia mano ferma.

EBINAS. Jis ją vedė, kad apiplėštų. Ji buvo jautri ir nuolan-
ki. Jis jos nevertino.

ABĖ. Manęs irgi nevertina!

EBINAS. Jo žiaurumas ją nužudė.

ABĖ. Ir mane žudo!

EBINAS. Ji mirė. (*Pauzė*) Kartais ji man dainuodavo. (*Staiga
pravirksta*)

ABĖ (*apkabinus jį, su didžia alstra*). Aš tau padainuosiu! Aš
dėl tavęs numirsiu! (*Nors ji sklidina geismo, jos elgsenoje ir
balse slypi nuoširdi motiniška meilė — keistai nuoširdus geismo
ir motinystės mišinys*) Neverk, Ebinai! Aš atstosiu tau motušę!
Aš visur, visur ją pavaduosiu! Duokš, pabučiuosiu tave, Ebi-
nai! (*Priglaudžia jo galvą prie savęs. Jis suglumęs, lyg ir bando
priešintis. Lipšniai*) Nebijok! Tai bus tyras bučiny, Ebinai, toks
pat, kaip motušės, ir tu mane pabučiuosi kaip sūnus, mano ber-
niukas, pasakydamas labanakt! (*Jie santūriai bučiuojasi. Bet ją
staiga apima nesutramdoma aistra. Ji bučiuoja jį gosliai, vėl ir
vėl, o jis, apkabinęs ją, atsako tuo pačiu. Staiga, kaip ir mleg-
majame, jis šiurkščiai išsprūsta iš jos rankų ir pašoka. Visas vir-
pa, apimtas keisto siaubo. Abė karštai, maldaudama tiesia į jį
rankas*) Nepalik manęs, Ebinai! Juk matai, kad man to negana —
mylėti tave motiniškai? Juk matai, kad myliu stipriau, daug stip-
riau, šimtą kartą stipriau, kad patirčiau laimę, kad tu patirtum
laimę!

EBINAS (*kreipiasi į kažką nematomą*). Motušė! Motušė! Ko
tu nori? Ką tu man sakai?

ABĖ. Ji tau liepia mane mylėti. Ji žino, kad aš tave myliu ir būsiu tau gera. Argi tu nejunti? Ar nežinai? Ji tau liepia mane mylėti, Ebinai!

EBINAS. Taip. Aš juntū... gal būt, ji... bet nesusivokiu, kodėl... Juk tu užgrobei jos vietą čia, jos namuose, svetainėje, kur ji buvo...

ABĖ (*karštai*). Ji žino, kad aš tave myliu!

EBINAS (*jo veidą staiga iškreipia žiauri triumfuojanti šypsena*). Supratau! Supratau kodėl! Ji jam keršija, kad galėtų ramiai ilsėtis kape!

ABĖ (*lyg paklaikęs*). Ji jam keršija! Ji keršija man, o aš tau... Tu man, o mudu jam! O viešpats keršija mums visiems! Kas mums darbo? Aš tave myliu, Ebinai! Dieve mano, kaip aš tave myliu! (*Tiesia į jį rankas*)

EBINAS (*puola ant kelių šalia sofas ir karštai apkabina Abę, nebetvardo savo aistros*). O aš myliu tave, Abe! Nebegaliu slėpti! Mirtinai tavęs geidžiu... kas valandą nuo tos dienos, kai tu čia atvykai! Aš tave myliu! (*Jie bučiuojasi aistringai, ilgai*)

KETVIRTA SCENA

Sodybos klemas. Aušta

Atsidaro durys dešinėje; Ebinas išeina pro duris ir žingsniuoja vartelių link. Vilki darbiniais rūbais. Atrodo pakitėjęs. Veidas drąsus, pasitikintis; Ebinas pats sau šypsosi, aiškiai patenkintas. Jam priėjus prie vartelių, girdėti, kaip atsidaro svetainės langas; Abė stumtelėja langines ir iškiša galvą. Ji nesusišukavus, nudrikusiais ant pečių plaukais, išraudus; žvelgia į Ebiną meiliosis tingiomis akimis ir švelniai jam šuktelėja

ABĖ. Ebinai. (*Jam grįžtelėjęs, žaismingai*) Dar vieną kartelį pabučiuok ir gali eiti. Aš kiaurą dieną tavęs baisiai ilgėsiuos.

EBINAS. Aš irgi, garbės žodis! (*Prieina prie jos. Jie kelis kartus pasibučiuoja. Jis juokdamasis atsilaukia*) Na, na. Tikrai užteks. Kitam kartui neliks.

ABĖ. Liks dar milijonas! (*Truputį sunerimus*) Bet ar tu mane myli, Ebinai?

EBINAS (*iškilmingai*). Tu man patinki labiau už visas, kurias tik pažinojau! Galiu prisiekti!

ABĖ. Patinku — dar nereiškia, kad myli.

EBINAS. Na, gerai, myliu. Dabar tu patenkinta?

ABĖ. Taip. Patenkinta. (*Lipšniai jam šypsosi*)

EBINAS. Žinai, man laikas į tvartą. Ko gero, senpalaikis mudu įtars ir atsėlins.

ABĖ (*išdidžiai juokiasi*). Tegu! Aš jam mokėsiu akis apdumti. Paliksiu atdaras langines — tegu tas kambarys nušvis, prasi-vėdins. Per ilgai jis buvo apleistas. Dabar bus mano.

EBINAS (*paniūręs*). Žinoma.

ABĖ (*skubiai*). Tai yra, mudviejų.

EBINAS. Žinoma.

ABĖ. Šiąnakt jis virto mudviejų, ar ne? Mes jį grąžinom gyvenimui. Mūsų meilė jį grąžino. (*Pauzė*)

EBINAS (*kelsta veldo išraiška*). Motušė grįžo į savo kapą. Dabar gali ilsėtis.

ABĖ. Tesiilsi ramybėje! (*Švelniai, bet priekaištingai*) Nereikia šnekėti apie liūdnius dalykus... šįryt.

EBINAS. Šiaip atėjo į galvą.

ABĖ. Negalvok. (*Jis neatsako. Ji nusižiovauja*) Na, aš eisiu ir truputį nusnūsiu. Seniui pasakysiu, kad nesveikuoju. Tegu pats pasiima pusryčius.

EBINAS. Šit jis ateina iš tvarto. Susitvarkyk ir lipk į miegamąjį.

ABĖ. Gerai. Lik sveikas. Neužmiršk manęs.

Siunčia jam bučinį. Jis šyptelėja, atsitiesia ir išdidžiai laukia tėvo. Kebotas lėtai atžingsniuoja iš kairės, neryžtingai žvelgia į dangų

EBINAS (*linksmiai*). Labas rytas, tėtuši. Dieną žvaigždes skaitai?

KEBOTAS. Gražu, ar ne?

EBINAS (*apsidairo it šeimnininkas*). Velniskai graži ferma.

KEBOTAS. Aš kalbu apie dangų.

EBINAS (*šypsosi*). Iš kur tu žinai? Tu gi trumparegis. (*Pats save pralinksminęs, plekštelėja delnu sau per šlaunį ir nusikvatoja*) Cho, cho! Nieko sau!

KEBOTAS (*niūriai, sarkastiškai*). Juokauti įsigidei? Kur nukniaukei šnapso?

EBINAS (*geraširdiškai*). Tai ne nuo šnapso. Toks jau gyvenimas. (*Stalga išllesęs ranką, rimtai*). Mes atsiskaitę. Ranką, tėtuši.

KEBOTAS (*įtariai*). Kas tau čia dabar?

EBINAS. Nenori — nereikia. Gal taip dar geriau. (*Valandėlę patylėjęs*) Kas man atsitiko? (*Keista veido išraiška*). Nejutai, kaip ji praėjo pro šalį, grįždama į kapą?

KEBOTAS (*nesupratęs*). Kas?

EBINAS. Motušė. Dabar ji gali ilsėtis ir miegoti ramiai. Ji su tavim atsiskaltė.

KEBOTAS (*sumišęs*). Aš ilsėjausi. Puikiai išsimiegojau... su karvėmis. Jos moka miegoti. Ir aš iš jų mokausi.

EBINAS (*stalga vėl pralinksmėjęs*). Padėk dieve karvėms! Na, o tu eitum dirbti.

KEBOTAS (*niūriai juokauja*). Tu man įsakinėsi, verši?

EBINAS (*ima kvatotis*). Ėhė! Įsakinėsiu! Cha-cha-cha! Matai, nepatinka! Cha-cha-cha! Aš premijuotas gaidys šitoj vištidėj. Cha-cha-cha! (*Vis dar juokdamasis, eina tvarto link*)

KEBOTAS (*žiūri jam įkandin su panieka ir gallesčiu*). Besmegenis. Kaip ir jo motušė. Panašūs kaip du vandens lašai. Nėr ko iš jo tikėtis! (*Niekįnamai, su pasišlykštėjimu nusisplauna*) Apsigimęs kvaišai! (*Dalykiškai*) O aš praalkau. (*Eina link durų*)

TREČIAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Naktis vėlyvą sekančių metų pavasarį. Matyti virtuvė ir du miegamieji antrame aukšte. Miegamuosiuose neryškiai dega po vieną lajinę žvakę

E b i n a s sėdi savo kambaryje ant lovos krašto, kumščiais paslėmęs smakrą; iš veido matyti, kad jam sunku suvokti prieštarą savo jausmus. Jį erzina ir kamuoja griausmingas juokas ir muzika apačioje, virtuvėje, kur prasideda šokis. Jis piktai spokso į grindis

Gretimame kambaryje šalia dvivietės lovos — lopšys. Virtuvėje pats linksmybės įkarštis. Virykla išnešta, kad šokėjams būtų daugiau vietos. Kėdės sustatytos paslenčias, šalia dar traukiasi mediniai suolai. Ant jų sėdi ankštai susiglaudę fermeriai, jų žmonos, vaikinai ir mergaitės iš gretimų fermų. Visi šnekučiuoja ir garsiai juokiasi. Matyti, visi bendrai kažką pokštauja. Nuolat mirkčioja, baksnoja kiti kiti alkūnėmis, reikšmingai linkčioja į K e b o t a, kuris balsai pralinksmėjęs, susijaudinęs ir dar gerokai išgėręs stovi ties užpakalinėmis durimis šalia viskio statinaitės ir valšina visus vyrus. Katrėje, priekeyje, visų apžiūrinėjama, kaip ir Kebotas, supamojoje kėdėje sėdi A b ė, apsisiautusi skara. Jos veidas labai išblyškęs, sumenkęs, akys neramiai įsmeltę į atviras užpakalines duris, tarsi ji ko lauktų

M u z i k a n t a s tolesnėje dešinėje kertėje derina smulką. Tai ištįsęs vaikinas ilgu neryžtingu veidu. Nuolat mirkčioja bespalvėmis akimis ir gudriai, piktdžiugiškai šypsosi

ABĖ (staiga kreipiasi į mergaitę šalia dešinės). O kur Ebi-
nas?

MERGAITĖ (*nužvelgia įą su panieka*). Nežinau, misis Kebot. Nebeatsimenu, kada įį mačiau. (*Reikšmingai*) Rodos, jums atvykus, jis iš namų nė nosies neiškišo.

ABĖ (*išsiblaškįus*). Aš jam atstoju motušę.

MERGAITĖ. Taip. Girdėjau.

Nusigręžia ir kužda, ką išgirdo, savo molinai šalia. Abė grįžtelėja kairėn, kreipiasi į stambų apkūnų pusamžį vyrą, išraudusį apsiblaususį nuo nemažo klekio deglinės

ABĖ. O jūs ar nematėt Ebino?

VYRAS. Ne, nemačiau. (*Pamerkęs akį*) Kas gi įį ir mato, jei ne jūs?

ABĖ. Jis geriausias šios apylinkės šokėjas. Turėtų ateiti pašokti.

VYRAS (*mirktelėja*). Gal jis eina savo pareigas ir migdo kūdikį. Berniukas, ar ne?

ABĖ (*išsiblaškįus linktelėja*). Taip. Jau dviejų savaitių. Gražus kaip paveikslėlis...

VYRAS. Mamytėms jie visada gražūs. (*Bakstelėjęs įą alkūne, pažvaivavęs kužda*) Klausyk, Abe, jeigu tau nusibodo Ebinas, neužmiršk manęs! Neužmiršk! (*Valandėlę žlūri į jos nustebusį veldą, paskui nepatenkintas burbtelėja*) Na, reikėtų dar išgerti. (*Atsistojęs prieina prie Keboto, kuris garsiai ginčįjasi su senu fermeriu apie karves. Visi trys geria*)

ABĖ (*šį sykį tarytum sau*). Įdomu, ką daro Ebinas? (*Jos žodžiai perduodami iš lūpų į lūpas su klegesiu ir kikenimu, kol pasiekia smuikininką. Jis įsmeigia į Abę mirksinčias akis*)

SMUIKININKAS (*garsiai*). Garbės žodis, Abe, aš tau galiu pasakyti, ką Ebinas daro! Jis bažnyčioje, užperka padėkos pamaldas. (*Visi, kažko laukdami, sukikena*)

VYRAS. Kokia intencija? (*Vėl kikenimas*)

SMUIKINIKAS. Kad jam... (*gana ilgai patyli*) gimė broliukas!!

Visi pratrūksta juokais. Nukreipę akis nuo Abės, žlūri į Kebotą. Ji lyg niekur nieko žvelgia į duris. Kebotas, nors ir neišgirdęs smuikininko žodžių, suerzintas juoko žengia priekin ir piktai apsidauro. Tuoj įsivyrąja tyla

KEBOTAS. Ko jūs čia mekenat kaip ožių banda? Kodėl nešokat, po perkūnais? Aš jus čia sukviečiau šokti, valgyti, gerti ir

linksmintis, o jūs sėdite ir kudakuojat kaip šlapios vištos, apsigusios piepučiu! Prisilakėt mano degtinės ir prisirijot kaip kiaušės, ar ne? Tai pašokit man, ar girdit? Kur jūsų sąžinė? *(Svečiai murma pasipiktinę, bet aiškiai bijo Keboto ir nedrįsta atvirai rodyti nepasitenkinimo)*

SMUIKININKAS *(gudriai)*. Laukiame Ebino. *(Visi slopina juoką)*

KEBOTAS *(nirtingai džiūgaudamas)*. Velniop Ebina! Ebino nereikia! Turiu naują sūnų! *(Jo nuotaika keičiasi, kaip paprastai būna pasigėrus)* Bet jūs nedrįskit Ebino išjuokti! Nors jis ir pusgalvis, bet mano kraujo. Už jus visus geresnis! Dirba kiaušas dienas, gal net ne blogiau už mane, ir kiekvienam iš jūsų, nenaudėliai, nosį nušluostys!

SMUIKININKAS. Naktį jis irgi darbuojasi! *(Visi plyšta juokais)*

KEBOTAS. Juokitės, kvailiai prakeikti! O tu, smuikininke, teisybę sakai. Dirba dieną ir naktį... ir aš taip galiu, jeigu reikia!

SENAS FERMERIS *(girtas svyrinėja anapus statinaitės; lyg niekur nieko)*. Ne kiekvienas su tavim susilygins, Ifreimai — tau septyniasdešimt šešeri, o sumeistravai sūnų. Tvirtas esi vyras! Man šešiasdešimt aštuoneri, o jau nebegaliu. *(Visi prapliumpa juokais, griausmingai kvatoja ir Kebotas)*

KEBOTAS *(patapšnoja jį per nugarą)*. Man tavęs gaila, Hju. Nebūčiau patikėjęs, kad toks ažuolas, o jau...

SENAS FERMERIS. Iš tavęs aš irgi to nesitikėjau. *(Vėl juokas)*

KEBOTAS *(staiga tapęs rūstus)*. Stiprybės man nestinga, — oi, nestinga, — tik niekas to nežino. *(Smuikininkui)* Grok, po šimts! Tegu pašoka! Manai, tu čia tik dėl gražumo? Šiandien juk šventė! Drožk, negailėk alkūnės!

SMUIKININKAS *(čiumpa senojo fermerio atkištą stiklą ir išlenkia)*. Pradėsime!

Ima groti „Ežero lėją“. Keturi vaikinai ir keturios merginos sustoja dviem eilėmis ir pradeda šokti. Smuikininkas į taktą skelbia šokio figūras, drauge įterpdamas linksmas replikas apie vieną ar kitą šokėją. Susėdę pasieniais svečiai ritmingai tryptuoja ir ploja. Kebotas ypač stengiasi. Tik Abė lieka abejinga, įsmeigus žvilgsnį į duris, tarsi būtų viena tyliame kambaryje

SMUIKININKAS. Suk ją į dešinę! Teisingai, Džimai! Apkabink stipriau! Jos motušė nemato. *(Juokas)* Apsikeiskite! Tau patinka, Ese, kad dabar Rubas su tavimi, ar ne? Žiūrėkit, kaip ji išraudo! Na, anot priežodžio, gyvenimas trumpas, meilė taip pat. *(Juokas)*

KEBOTAS *(įkaitęs, trypčiodamas koja)*. Smarkiau, vyrai! Smarkiau, mergos!

SMUIKININKAS *(pamerkęs akį kltiems)*. Tu žvaliausias septyniasdešimt šešerių metų senis, kokį man teko sutikti, Ifreimai! Tik jei turėtum geras akis... *(Visi slopina juoką. Nedavęs Kebotui atsikirsti, smuikininkas rėkia)* Pora už poros! Sara, ko eini kaip nuotaka prie altoriaus? Nenusimink, kol esi dar gyvas, anot priežodžio. Suk ją į kairę! Viešpatie mielas, žiū, kaip Džonis Kukas kilnoja kojas! Ryt jam nebeliks jėgų lauke kaupti kukurūzus. *(Juokas)*

KEBOTAS. Gyviau! Gyviau! *(Staiga nebeįstveręs įsiveržia į šokėjų ratą, prastumia juos į šalis, išlėš mosikuoja rankomis)* Ak jūs, skeltanagiai! Duokit kelią! Duokit vietos! Aš jums parodysiu, kaip šokti. Skystablauzdžiai! *(Šiurkščiai išstumdo šokėjus. Jie burbėdami, pikta į jį dirščiodami, sustoja paslenials)*

SMUIKININKAS *(pašaipiai)*. Drožk, Ifreimai! Drožk! *(Ima groti „šoka, striuoksi žebenkštėlė“, vis greitindamas tempą, kol pagaliau smuikuoja it patrakęs, iš paskutiniųjų)*

KEBOTAS *(pradeda šokti; šoka puikiai, nepaprastai gyvai. Paskui ima improvizuoti, neįtikėtina, groteskiškai šokinėja, taukši ore užkulniais, pasilenkęs eina ratu, mėgdžiodamas indėnų karo šokį; po to staiga atsitiesia ir, kiek beįmanydamas, kilnoja abi kojas. Jis blaškosi it pririšta beždžionė. Palydi savo klounadą riksmais bei ironiškomis pastabomis)*. O-op! Šit kaip reikia šokti! O-op! Ar matot? Septyniasdešimt šešeri, kaip viena diene! O aš dar tvirtas it plienas! Įveiksiu visus jaunikius, kaip kadaise! Pasiziūrėkit! Iškviesčiau jus šokti mano šimtąjį gimtadienį, tik tada visi jau būsit išmirę. Jūs nevykusi karta! Jūsų širdys ne raudonos, o rausvos! Jūsų gyslose dumbblas ir vanduo! Aš vienintelis vyras šitoj apylinkėj! O-op! Ar matot? Aš indėnas! Aš pleškinau indėnus Vakaruose, kai jūsų dar nė pasaulyje nebuvo — ir skalpavau! Mano pasturgalyje randas, galiu parodyti! Visa gentis mane vijosi. Aš nuo visų pabėgau — su strėle pasturgalyje! Ir aš jiems atkeršijau. Dešimt dantų už

vieną dantį — štai mano šūkis! O-op! Pažiūrėkit! Galiu koja lubas pralaužti! O-op!

SMUIKININKAS (*nusikamavęs ilaujasi groti*). Viešpatie vi-sagali, man jau gana. Tu stiprus kaip šėtonas.

KEBOTAS (*nudžiugęs*). Vadinasi, ir tave įveikiau? Na, bet grojai šauniai. Še, išgerk.

[pila viskio sau ir smuikininkui. Abu geria. Kiti stebi Kebotą ty-lėdami, šaltomis priešiškomis akimis. Kapų tyla. Smuikininkas il-sisi. Kebotas, atslrėmęs į statinaitę, sunkiai alsuoja, dalrosi su-glumęs. Viršuje, miegamajame, Ebinas atsistoja ir pirštų galais išsina pro užpakalines duris; po valandėlės pasirodo kitame miegamajame. Tyliai, net baimingai prisitartina prie lopšio, stab-telėja ir žiūri į kūdikį. Jis suglumusiu veidu, jaučiasi lyg sugau-tas, bet jo elgsenoje matyti švelnumas ir susidomėjimas. Kai tik jis priartėja prie lopšio, Abė lyg kažką pajunta. Sunkiai atsisto-ja ir eina prie Keboto

ABĖ. Lipsiu viršun, pas kūdikį.

KEBOTAS (*rūpestingai, nuoširdžiai*). Bet ar užkopsi laiptais? Gal tau padėti, Abė?

ABĖ. Nieko, aš pati. Greit grįšiu.

KEBOTAS. Nepervark! Atsimink, kad reikalinga jam — mud-viejų sūnui! (*Meilčiai nusišypsuoja, patapšnoja jai per nugara. Ji suvirpa, jam prisilietus*)

ABĖ (*dusliai*). Neliesk... manęs. Aš... eisiu. (*Išsina. Kebotas žiūri jai įkandin. Kambaryje girdėti kuždesys. Kebotas atsigręžia. Tyla. Jis nusišluosto prakaltuotą kaktą. Sunkiai alsuoja*)

KEBOTAS. Eisiu, pakvėpuosiu grynų oru. Kažko galva svaig-s-ta. Smuikuok, girdi! O jūs šokit! Jei kas nori, štai čia degtinė. Linksminkitės. Aš grįšiu. (*Išsina, uždaro paskui save duris*)

SMUIKININKAS (*sarkastiškai*). Dėl mūsų gali ir neskubėti! (*Visi slopina juoką. Jis mėgdžioja Abė*) Kur Ebinas? (*Garsenys juokas*)

MOTERIS (*balsiai*). Kas šituose namuose vyksta, aišku kaip ant delno! (*Abė pasirodo viršuje, tarpduryje, ir nustebusi, susi-žavėjusi žiūri į Ebina, kuris jos nemato*)

VYRAS. Š-š-š! Gal jis klausosi už durų. Iš jo visko galima laukti.

Svečiai prityla, ima įtemptai kuždėtis. Visi susidomėję paskalo-mis. Tarsi vėjas neštų per kambarį sausus lapus. Kebotas nuli-

pa nuo priebučio ir stabtelėja prie vartelių, atsiremia į juos, prisimerkęs žiūri į dangų. Abė tyliai eina per kambarį. Ebinas ją pastebi tik tada, kai ji atsistoja šalia

EBINAS (*krūptelėjęs*). Abe!

ABĖ. Š-š-š! (*Apkabina jį. Jie pasibučiuoja, po to abu palinks-
ta prie lopšto*) Ar jis negražus? Panašus į tave kaip lašas į lašą!

EBINAS (*patenkintas*). Tikrai? Man taip neatrodo.

ABĖ. Kaip gyvas!

EBINAS (*paniūręs*). Man tai nepatinka. Aš nenoriu, kad ir toliau jam priklausytų tai, kas yra mano. Visą gyvenimą taip tęsiasi. Laikas baigti!

ABĖ (*prideda pirštą prie lūpų*). Darome, ką galim. Reikia palaukti. Kas nors atsitiks. (*Apkabina jį*) O dabar grįšiu apačion.

EBINAS. Eisiu pasivaikščioti. Mane siutina tas smuikas ir juokai.

ABĖ. Nesikamuok. Aš tave myliu, Ebinai. Pabučiuok mane. (*Jis ją bučiuoja. Jie stovi apsikabinę*)

KEBOTAS (*prie vartelių, suglumęs*). Netgi muzika to nenustelbia... kažkas, sakytum, laša nuo guobų, ritasi stogu, smelkiasi pro kaminą, kruta kertėse... Nei namuose nėra ramybės, nei tarp žmonių. Kažkas visada su tavimi. (*Giliai atsidusęs*) Eisiu į tvartą, pailsėsiu. (*Nuvargęs kiūtina į tvartą*)

SMUIKININKAS (*užgroja*). Atšveskim to seno šeško apmulkinimą! Dabar, kai jis išėjo, bus linksmiau! (*Groja „Kalakutas šiauduose“*). Dabar visi smaginsis kiek įmanydami. Jaunimas ima šokti)

ANTRA SCENA

Praslinko pusvalandis. E b i n a s stovi lauke, prie vartelių, žiūri į dangų; jis prisilėgtas nebylaus skausmo. Iš tvarto grįžta K e b o t a s: vos paeina, panarinęs akis. Pamato Ebina; jo nuotaika staigiai keičiasi. Jis pagyvėja, žiauriai, triumfuojančiai nusisypso, dideliais žingsniais prieina prie Ebino ir patapšnoja jį per nugarą. Iš namų aidai smuiko cypsmas, kojų trypčiojimas, juokas

KEBOTAS. Štai kur tu!

EBINAS (*krūptelėja, valandėlę žiūri į jį su neapykančia, dusliai atsako*). Taip.

KEBOTAS (*pašalpia! jį stebi*). Kodėl nėjai šokti? Visi tavęs pasigedo.

EBINAS. Na ir tegu!

KEBOTAS. Ten pilna šaunių mergų...

EBINAS. Velnio! jasi!

KEBOTAS. Netrukus kurią nors turėsi vesti.

EBINAS. Nieko aš nevesiu.

KEBOTAS. Jei vestum, galėtum gauti pusę fermos.

EBINAS (*prunkštėlėja*). Kaip tu kadaise? Ne, aš kitoks.

KEBOTAS (*įsižeidęs*). Nešnekėk niekų! Tai tavosios motušės giminaičiai norėjo iš manęs pasiglemžti fermą.

EBINAS. Žmonės kalba ką kita. (*Patylėjęs, atžari*) Aš fermą vis vien turėsiu.

KEBOTAS (*tyčiojasi*). Kur?

EBINAS (*treptelėja koja į žemę*). Štai čia.

KEBOTAS (*atsilošęs visa gerkle kvatojasi*). Cho, cho! Štai čia turėsi, ar ne! Gražiai giedi!

EBINAS (*tvardydamasis, niūriai*). Pamatysi.

KEBOTAS (*įtariai į jį spokso, bandydamas suprasti, ką jis galvoja; po valandėlės prabyla išdidžiai, su panieka*). Taip. Pamatysi. Ir tu pamatysi. Tu juk aklas kaip kurmis. (*Ebinas stailga nusijuokia — trumpai, sarkastiškai, tarsi suloja: „Cha.“ Pauzė. Kebotas vėl įtariai įsistebeilija į jį*) Ko tu čia dabar? (*Ebinas neatsakęs nusigręžia. Kebotas įtūžta*) Viešpatie, na ir besmegenis gi tu! Tavo makaulė kaip tuščia statinė — net skamba! (*Ebinas lyg negirdi. Kebotas siunta dar labiau*) Tavo ferma! Po ne dieve! Jei nebūtum apsigimęs asilas, suprastum, kad čia tau nė supuvusio šakalio nepriklauso, ypač dabar, kai jis gimė. Ferma jo, ar girdi, po mano mirties jis ją paveldės. Bet aš gyvensiu šimtą metų, kad jūs visi nusprogtumėt iš pykčio, ir jis tada jau bus suaugęs, beveik tavo amžiaus! (*Ebinas vėl sarkastiškai susijuokia: „Cha.“ Kebotas visai nebesitveria savo kailyje*) Cha? Manai, kaip nors laimėsi? Na, bet fermą paveldės ir ji, Abė, o jos tu neapmulkinsi, ji tave kiaurai permato. Ji ne tavo nosiai, ji nori gauti fermą, o tavęs bijo. Ji sakė man, kad tu prie jos lindai, norėjai suvilioti, patraukti į savo pusę... tu... tu... tu pusgalvi prakeiktas! (*Grėsmingai užslimoja sugniaužtais kumščiais*).

EBINAS (*šoka jam į akis, dusdamas iš pykčio*). Meluojai, senas šeške! Abė tau nieko panašaus nesakė!

KEBOTAS (*staiga triumfuoją, pamatęs, kaip Ebinas susijau-
dino*). Sakė. Pasakiau, kad ištaškysiu tau smegenis, ana ten, ant
tų guobų, o ji sako, nereikia, girdi, kas gi tau padės tvarkyti
ūkį, o paskui, kad mudviem reikėtų sūnaus, girdi, mudu pui-
kiausiai galim, o aš jai, kad jeigu gims sūnus, ji galės prašyti,
ko tik nori. Ji man į tai, girdi, noriu, kad išvytum Ebiną, o fer-
ma po tavo mirties būtų mano! (*Piktdžiugiškai nusišypso*) Taip
ir išėjo, matai? Ir dabar ferma jos! O tu nieko neturi, nebent ke-
lio dulkes! Cha? Na, kieno ši ferma?

EBINAS (*jis klausėsi, sustingęs iš nuoskaudos ir įniršio, bet
dabar ima beproliškai, mėslungiškai kvatotis*). Cha-cha-cha! Šit
kaip ji sukčiavo visą laiką! Aš iš karto įtariau, kad ji nori viską
praryti — ir manel.. (*Lyg pamišęs*) Aš ją nudėsiu! (*Puola į prie-
butį, bet Kebotas greitesnis ir pastoja jam kelią*)

KEBOTAS. Nieko nebus!

EBINAS. Pasitrauk!

*Mėgina atstumti Kebotą. Jie susikimba ir žūtbūtinai susigrumia.
Senis, sukaupęs visas savo jėgas, įveikia Ebiną. Jis pagriebia
Ebiną už gerklės ir priremia prie akmeninio aptvaro. Tą pat aki-
mirką į priebutį įeina Abė. Dusliai klyktelėjusi, pribėga prie
judviejų*

ABĖ. Ebinai! Ifreimai! (*Įsikimba Kebotui į ranką, kuria jis
smaugia Ebiną*) Paleisk jį, Ifreimai! Pasmaugsi!

KEBOTAS (*atitraukia ranką ir stumtelėja Ebiną, kuris pasli-
kas išsitiesia ant žolės, neįstengdamas atgauti kvapo. Abė klyk-
dama suklumpa šalia jo, nori padėti jo galvą sau ant kelių, bet
jis ją atstumia. Kebotas stovi ir žiūri į juos, nirtingai triumfuoa-
damas*). Nebijok, Abe, aš jo nesirengiau pribaihti. Dėl jo never-
ta eiti į kartuves, nė velnio! (*Vis labiau triumfuoją*) Man septy-
niasdešimt šešeri, o jam dar nėra nei trisdešimties, ir jis, mat,
galvoja, kad su tėtušiu lengvai susidoros! Ne, ačiū dievui, tai
nelengva! Mažį, gulintį viršuje, aš taip išauklėsiu, kad būtų
panašus į manel (*Nusigrėžia*) Eisiu, pašoksiu! Padainuosiu ir pa-
silinksminsiu! (*Žengia priebučio link, paskui šypsodamasis lig
ausų atsigrėžia*) Nemanau, kad jis dabar ką nors galėtų, bet, jei
pradės lišti, Abe, tu tik šūktelk mane. Atbėgsiu, kaip dievą
myliu, nuleisiu jam kelnes ir įkrėsiu! Cha-cha-cha! (*Kvatoda-
mas grįžta į vidų. Po valandėlės ataidi jo šūksniai „O-op!“*)

ABĖ (*švelniai*). Ebinai! Jis užgavo tave? (*Nori jį pabučiuoti, bet jis pikta! Ją atstumia ir vargais negalais atsisėda*)

EBINAS (*uždusęs*). Eik velniop!

ABĖ (*netiki savo ausimis*). Čia aš, Ebinai, Abė, negi tu manęs nepažįsti?

EBINAS (*žiūri į ją pikta, su nepykanta*). Taip, dabar aš tave pažįstu! (*Staiga susmunka ir galliai praviršksta*)

ABĖ (*išsigandus*). Ebinai, kas atsitiko? Kodėl tu žiūri į mane, tarsi neapkęstum?

EBINAS (*kūkčiodamas, pikta*). Aš tavęs neapkenčiu! Tu kekšė, prakeikta kekšė ir melagė!

ABĖ (*siaubo apimta, traukiasi*). Ebinai! Šneki, pats nežinodamas ką!

EBINAS (*šaltai taip atsistoja ir artinasi prie jos; smerkiančiu tonu*). Tu — pašvinkęs melų maišas. Melavai man visą laiką, dieną naktį, nuo tol, kai mudu... Kartojai, kad mane myli...

ABĖ (*karšta*). Myliu! (*Grėbia jį už rankos, bet jis ją atstumia*)

EBINAS (*nekreipdamas į ją dėmesio*). Tu mane mulkinai tarsi tikrą besmegenį... tyčia! Tu tik žaidei ir gudravai, raiteisi kaip žaltys, nusitempei mane į lovą, kad pagimdytum sūnų ir įpirštum jam, nes jis tau pažadėjo, kad paliks fermą ir mane išvys šunims šėko piauoti, jei turėsit sūnų! (*Žiūri į ją siaubo kupinomis pamišėliškomis akimis*) Tu tikras velnias! Žmogus negali būti toks biaurus!

ABĖ (*priltrenkta, dusliai*). Jis tau pasakė?

EBINAS. O ar tai ne tiesa? Geriau nemeluotum...

ABĖ (*maldauja*). Ebinai, paklausk, na, paklausk, tai buvo seniai, kai mudu dar nepriklausėm vienas kitam, kai tu mane niekinai,ėjai pas Minę, o aš tave mylėjau, todėl jam taip ir pasakiau, kad tau atkeršyčiau!

EBINAS (*nekreipia į ją dėmesio. Aistringai, su skausmu*). Geriau būtų mirus! Geriau mudu būtume numirę, kol to dar neatsitiko! (*Tūždamas*). Bet aš irgi atkeršysiu! Pasimelsiu, kad motušė grįžtų ir man padėtų — prakeiktų jus abu!

ABĖ (*dusdama*). Nedaryk to, Ebinai! Nedaryk! (*Parklumpa priešais jį raudodama*) Aš tau nenorėjau nieko blogo! Juk tu man atleisi?

EBINAS (*tarsi negirdi jos; tulžingai*). Aš atsiskaitysiu su tuo senu šešku ir su tavim! Iškosiu jam tiesą apie sūnų, kuriuo jis

taip didžiuojasi! O paskui judu paliksiu, kad graužtumėt vienas kitą ir motušė naktimis ateitų iš kapo jūsų aplankyti. O pats patrauksiu į auksinę Kaliforniją, pas Simą ir Piterį...

ABĖ (*siaubo apimta*). Nepalik manęs! Ne!

EBINAS (*piktai ir ryžtingai*). Išvažiuosiu, sakau! Ten praturtėsiu, grįšiu ir atsiteisiu iš jo fermą, kurią jis pasiglemžė, ir judu išvysiu šunims šeko piauti — elgetauti, bastytis po miškus drauge su tuo tavo sūneliu, kad mirtumėt badu! (*Pagalčiau jį išlinka isterika*)

ABĖ (*krūptelėjus, balkščiai*). Juk jis ir tavo sūnus, Ebinai.

EBINAS (*skausmingai*). Geriau jis niekad nebūtų gimęs! Geriau tegu miršta... tuoj pat! Kad jo niekad nematyčiau! Jis, kurį pagimdei, norėdama šlykščiai apiplėšti mane,— viską pakeitė manyje!

ABĖ (*švelniai*). O ar tikėjai, kad aš tave myliu, kol jo nebuvo?

EBINAS. Taip, tikėjau, būdamas asilas!

ABĖ. Dabar nebetiki?

EBINAS. Negi tikėsiu melage ir plėšike! Cha!

ABĖ (*krūptelėja; balkščiai*). O ar tikrai mane prieš tai mylėjai?

EBINAS (*dusdamas*). Taip, o tu mane mulkinai!

ABĖ. Ir dabar nebemyli?

EBINAS (*tūždamas*). Sakau, kad neapkenčiu!

ABĖ. Ir tikrai nori vykti į Vakarus, paliksi mane tik dėl to, kad jis gimė?

EBINAS. Ryt išvykstu. Tegu aš skradžiai žemės prasmegčiau, jei neišeisiu!

ABĖ (*patylėjęs, siaubingai santūriai ir įtemptai, iš lėto*). Jei-gu jis kaltas, kad tai atsitiko, jei nužudė tavo meilę, atėmė tave, vienintelį mano džiaugsmą, vienintelį mano gyvenimo džiaugsmą, mano dangų, už dangų gražesni, tai aš jo irgi neapkenčiu, nors aš jam ir motina!

EBINAS (*karčiai*). Melas! Tu jį myli! Jis tau padėjo pavogti fermą (*Dusdamas*) Bet mane labiau skaudina ne fermos pavogimas, o kas kita, mane skaudina apgavystė... Tu mane nusitempei į lovą, melavai, jog mane myli, kad apiplėstum!..

ABĖ (*paklaikusi*). Jis tavęs neapiplėš! Geriau aš jį nužudysiu! Aš tave myliu! Aš tau įrodysiu...

EBINAS (*šturkščiai*). Liaukis pagaliau melavus. Aš tavęs nesiklausau! (*Nusigręžia*) Ir matyti nenoriu. Lik sveika!

ABĖ (*išbyškus iš slaubo*). Tu manęs netgi nepabučiuosi... nė kartelio... O juk mes taip mylėjomės!

EBINAS (*ryžtingai*). Užteks man tų bučinių! Noriu greičiau užmiršti, kad tave akyse mačiau!

ABĖ. Ebinai! Luktelėk, paklausyk manęs...

EBINAS. Eisiu gerti. Eisiu šokti.

ABĖ (*įsiktibus jam į ranką, aistringai ir rimtai*). O jei jis mu-
dviem nekliudytų, jei sugebėčiau tau įrodyti, kad nemaniau pa-
grobti tavo fermos, juk tada viskas liktų kaip likę, mudu vėl
galėtume mylėtis, bučiuotis ir vėl būtume tokie pat laimingi.
Jeigu aš įstengčiau tai padaryti, tu vėl mane pamiltum, ar ne?
Vėl mane bučiuotum? Ir niekad manęs nepaliktum, sakyk!

EBINAS (*susijaudinęs*). Kas žino. (*Atstumia Abę, kuri buvo
padėjus ranką jam ant peties, karčiai šyptelėję*) Tu gi ne dievas.

ABĖ (*džiūgaudama*). Atsimink, ką pažadėjai! (*Įtemptai, keis-
tai*) Gal ir aš galiu pasielgti kaip dievas!

EBINAS (*atidžiai žiūri į ją*). Tu iš proto išsikraustei, ar ką?
(*Eina durų link*) Eisiu pašokti.

ABĖ (*garsiai šaukia jam įkandin*). Aš tau įrodysiu! Aš tau
įrodysiu, kad myliu tave labiau... (*Jis įeina į vidų, tarsi jos
neišgirdęs. Ji lieka stovėti, žiūri jam įkandin, paskui sielvartin-
gai taria*) Labiau už viską pasaulyje!

TREČIA SCENA

Priešaušris. Matyti virtuvė ir Keboto miegamasis
Virtuvėje, kurią apšviečia ant stalo stovinti lajinė žvakė, sėdi
Ebinas, pasirėmęs smakrą delnais; jo veidas sustingęs, neišraiš-
kus. Šalia ant grindų — kelionės krepšys. Kebotas miega savo
kambaryje, kuriame neryškiai žiba banginio taukų lempelė. Abė,
palinkusi virš lopšio, kažko klausosi; jos akys pilnos slaubo, bet
jose slypi ir sielvartinas džiugesys. Staiga ji neištveria ir pra-
virksta; rodos, norėtų parklupti prie lopšio, bet senis dejuoda-
mas pasiverčia ant kito šono, ji susitvardo, išgąstingai atšokusi
nuo lopšio, pribėga prie užpakalinių durų ir išeina. Po valandė-
lės pasirodo virtuvėje, puola prie Ebino, apkabina jį ir ima be-
protiškai bučiuoti. Jis įsitempia, lieka nejautrus ir šaltas, žiūri į
vieną tašką

ABĖ (*isteriškai*). Aš padariau tai, Ebinai! Tikrai padariau! Aš įrodžiau, kad tave myliu, labiau už viską, kad tu niekad dau giau manim neabejotum!

EBINAS (*niūriai*). Vis viena, ką tu padarei, dabar tai jau nesvarbu.

ABĖ (*beprotiškai*). Nekalbėk šitaip! Pabučiuok mane, Ebinai, būk geras! Dabar man reikia, kad tu mane pabučiuotum! Reikia, kad pasakytum, jog myli!

EBINAS (*abejingai jį bučiuoja. Niūriai*). Na, lik sveika. Aš jau elsiu.

ABĖ. Ne! Ne! Neik! Dabar neik!

EBINAS (*balsu mąsto*). Aš viską apgalvojau ir nutariau tėtui šiuo nieko nesakyti. Tegu motušė tau atkeršija. Jei aš jam pasakysiu, tas senas šeškas iš pasiutimo gali atsikeršyti vaikui. (*Nenoromis susijaudinęs*) O aš nenoriu, kad jam kas blogo atsitiktų. Juk ne jis, o tu kalta. (*Priduria, sklidiną keisto išdidumo*) Be to, jis panašus į mane! Ir, kaip dievą myliu, jis mano! Kada nors grįšiu ir...

ABĖ (*nesiklausydamas jo, pernelyg užvaldyta savo minčių; maldaujamu tonu*). Dabar tau nebereikia išvykti, nebėra prasmės, dabar viskas vėl kaip anksčiau, niekas mudviejų nebeskiria po to, ką padariau!

EBINAS (*jos balso tonas jį suneramina. Jis kiek nugąsdintas dirstelėja į Abę*). Atrodai kaip pamišęs, Abe. Ką tu padarei?

ABĖ. Aš... aš nužudžiau jį, Ebinai.

EBINAS (*apstulbęs*). Nužudei jį?

ABĖ (*dusliai*). Taip.

EBINAS (*atsipeikėdamas, žiauriai*). Juo geriau! Bet negaiškim, darykim ką nors, kad atrodytų, jog senasis šeškas galą gavo nusigėręs. Visi kaimynai paliudys, kad buvo mirtinai girtas.

ABĖ (*beprotiškai*). Ne! Ne! Ne jį! (*Paklaikusiai juokiasi*). Šitą ką aš turėjau padaryti, ar ne? Turėjau aną nužudyti! Kodėl tu man nepasakei?

EBINAS (*pasibalsėjęs*). Aną? Ką tai reiškia?

ABĖ. Ne jį.

EBINAS (*mirtinai išblyškęs*). Ne... ne kūdikį!

ABĖ (*dusliai*). Taip.

EBINAS (*parklumpa lyg pakirstas; jo balsas virpa iš siaubo*). O viešpatie visagali! Visagali viešpatie! Kur tu buvai, motušė, kodėl jos nesudraudei?

ABĖ (*paprastai*). Atsimeni, pirmąją mūsų meilės naktį ji grįžo į kapą? Nuo to laiko aš jos nebejutau. (*Pauzė. Ebinas prisidengia veidą delnais, visas dreba, tarsi drugio krečiamas. Ji dusliai kalba toliau*) Pridengiau jo veiduką priegalviu. Ir jis pats užtroško. Liovėsi alsavęs. (*Ima tyliai verkti*)

EBINAS (*prie jo įniršio prisideda sielvartas*). Jis buvo panašus į mane. Jis buvo mano, kad tave kur!..

ABĖ (*lėtai, dusdama*). Aš nenorėjau to daryti. Negalėjau prisiversti. Aš jį mylėjau. Jis buvo toks gražus, panašus į tave kaip lašas į lašą. Bet tave aš mylėjau labiau, o tu norėjai išeiti... taip toli, jog aš tavęs jau niekad nebebūčiau mačius, bučiavęs, alpus tavo glėbyje... O tu pasakei, kad nekenti manęs dėl jo, sakei, kad jo nekenti ir norėtum, kad jis mirtų, sakei, kad jeigu jis nebūtų atsiradęs, mudu gyventume, kaip gyvenę.

EBINAS (*nebegalėdamas to pakeisti, įsiutęs pašoka, mėšlungiškai virpančiais pirštais grėsmingai siekia jos gerklės*). Meluoji! Aš niekad nesakiau, niekad nė negalvojau, už vieną jo pirščiuką būčiau galvą atidavęs!

ABĖ (*parklupdama, gailiai*). Ebinai, nežiūrėk taip į mane... su tokia neapykanta... Juk aš tau tiek paaukojau... mudviem... kad vėl būtume laimingi...

EBINAS (*įnirtingai*). Užsičiaupk, nes nudobsiu! Aš tave kiau-rai permatau... tu ir vėl gudrauji, nori suversti man žmogžudystės kaltę!

ABĖ (*valtoja, rankomis suimdama sau galvą*). Liaukis, Ebinai! Liaukis! (*Nori apkabinti jam kojas*)

EBINAS (*staiga apimtas siaubo, atšoka nuo jos*). Neliesk manęs! Tu gyvatė! Kaip drįsai nužudyti tą vargšą padarėlį... Negi tu pasidavei šėtonui! (*Staiga vėl įtūžta*) Cha! Dabar aš viską suprantu! Primelavai, norėdama mane apiplėšti, užgrobti tai, kas man dar liko... pusę mano kūdikio... Ne, visą kūdikį... Matei, kad jis panašus į mane, žinėjai, kad jis visas mano, ir negalėjai to pakeisti.. Suprantu! Tu jį nužudei, nes jis buvo manol! (*Nuo to, kas įvyko, jis beveik išprotėjo. Puola prie durų, nekreipdamas dėmesio į Abę, paskui atsigręžia, įnirtingai pagrasina jai kumščiais*) Bet dabar aš atkeršysiu! Pasikviesiu šerifą! Aš jam viską papasakosiu! O paskui uždainuosiu „O, Kalifornijai!“ ir tuojau išvykstu ten, kur auksas... Aukso Vartai... auksinė saulė... aukso klodai Vakaruos! (*Pastaruosius žodžius jis tarsi išrėkia, tarsi iš-*

dainuoja be sąryšio, staiga tūždamas nutyla) Eisiu pas šerifą, tu nuo jo nepabėgsi! Tegu suima tave ir užrakina, kad tavęs nematytčiau! Žiūrėti į tave negaliu! Tu žudikė ir vagilė, o vis dar mane gundai! Įduosiu tave šerifui!

Nusigręžia ir išbėga, dusdamas ir raudodamas aplenkia namo kertę ir svyrinėdamas leidžiasi keliu

ABĖ (*vargais negalais atsistoja, puola prie durų, šaukia jam įkandin*). Aš tave myliu, Ebinai! Aš tave myliu! (*Bejėgiškai stabtelėja ties durimis, susvyruoja, vos nepargriūva*) Daryk ką nori, kad tik vėl mane mylėtum! (*Apalpusi sudrimba ant grindų*)

KETVIRTA SCENA

Maždaug po valandos. Kaip ir trečioje scenoje, matyti virtuvė ir Keboto miegamasis. Jau prašvito. Danguje žėruoja saulėtekis. A b ė sėdi virtuvėje prie stalo, visai susmukusi ir išvargusi, panarinusi galvą, slėpdama veidą rankomis. Viršuje K e b o t a s tebeguli; staiga krūptelėjęs nubunda. Dirstelėja pro langą, nustebejęs ir suirzęs prunkstelėja, nusimeta anklodę ir ima paskubomis rengtis. Nė neapsižvalgęs ima šnekėtis su Abe — mano, kad ji čia pat

KEBOTAS. Po perkūnais, Abe! Pirmąsyk taip vėlai nubundu per penkiasdešimt metų! Žiū, ir saulė jau beveik patekėjęs. Tai vis per tuos šokius ir degtinę. Ko gero, nusenau. Ebinas, tur būt, jau dirba. Tau reikėjo mane pažadinti, Abe. (*Grįžtelėja; nepamatęs jos, nustemba*) Na, kurgi ji? Tikriausiai gamina pusryčius. (*Pirštų galais eina prie lopšio, pasilenkia ties juo, išdidžiai prabyla*) Labas rytas, sūnau. Gražus kaip paveikslėlis! Įmigo. Neklykia naktimis, kaip kiti. (*Tyliai išeina pro užpakalines duris, po valandėlės pasirodo virtuvėje, pamato Abę. Patenkintas*) Štai kur tu. Pagaminai pusryčius?

ABĖ (*lyg sustingus*). Ne.

KEBOTAS (*prisiartinęs prie jos, beveik su užuojauta*). Tau negera?

ABĖ. Ne.

KEBOTAS (*patapsnoja ją per petį. Ji krūptelėja*). Geriau prigultum. (*Pusiau juokomis*) Greitai atsilieps sūnelis. Kietai įmigo. Nubus išalkęs kaip vilkas.

ABĖ (*krūptelėja; apmirusiu balsu*). Jis jau niekad nenubus.

KEBOTAS (*juokaudamas*). Širyt jis mėgdžioja mane. Pirmąsyk taip vėlai nubundu...

ABĖ. Jis negyvas.

KEBOTAS (*įsmeigia į ją siaubo sklidiną akį*). Ką?

ABĖ. Aš jį nužudžiau.

KEBOTAS (*atšoka nuo jos apstulbęs*). Tu girta... ar pamišus... ar ką?

ABĖ (*staiga pakelia galvą, žiūri jam į akis; įnirtingu balsu*). Sakau, kad nužudžiau! Pasmaugiau. Jei netiki, eik ir pasižiūrėk!

Kebotas valandėlę žvelgia į ją, paskui atitraukia užpakalinių durų velkę, šuoliais užbėga į viršų, įšoka į miegamąjį ir pasilenkia prie lošio. Abė tuo tarpu vėl bejėgiškai sukniumba. Kebotas apčiupinėja kūnelį sūpynėje. Jo veidą iškreipia siaubas ir pasibalsėjimas

KEBOTAS (*drebedamas atšoka*). Viešpatie visagali! Viešpatie visagali. (*Iššlubčioja pro duris, netrukus vėl pasirodo virtuvėje, prieina prie Abės; vis dar apstulbęs, kimlai prabyla*) Kodėl tu tai padarei? Kodėl? (*Ji neatsako; jis žiauriai griebia ją už peties ir purto*) Aš klausiu, kodėl tu tai padarei? Sakyk, o jei ne...

ABĖ (*taip įnirtingai jį stumtelėja, jog jis susvyravęs atitraukia; ji pašoka, tulžingai, su neapykanta rėkia*). Nedrįsk manęs liesti! Tu neturi teisės mane apie jį klausinėti! Jis ne tavo sūnus! Manai, būčiau gimdžiusi tau sūnų? Geriau mirti! Žiūrėti į tave negaliu, niekad negalėjau! Man tave reikėjo nužudyti, bet man stigo nuovokos! Aš tavęs neapkenčiau! Aš myliu Ebina. Iš karto jį pamilau. Ir kūdikis buvo Ebino, mano ir Ebino, o ne tavo!

KEBOTAS (*pritrenktas stovi ir žiūri į ją. Pauzė. Dusliai, ne iš karto rasdamas reikiamą žodį*). Šit ką, šit ką aš jutau... kas kurtėjo kertėse, o tu melavai, tu manęs neprisileidai... sakei, kad jau esi nėščia... (*Palūžęs ilgai tyli; paskui keistai susijaudinęs šneka*) Tikrai jis nebegyvas. Širdis nebeplaka. Vargšas vaikutis! (*Jo veidu nurieda ašara; Kebotas nušluosto ją rankove*)

ABĖ (*isteriškai*). Nedrįsk! Nedrįsk! (*Beprotingai rauda*)

KEBOTAS (*su įstanga atsitiesia, sustingsta, jo veidas suakmenėja; šneka pusbalsiu, košia žodžius pro dantis*). Aš būsiu kaip akmuo, kaip viešpaties uola! (*Pauzė. Visai susitvardęs, šiurkščiai*) Jei jis buvo Ebino, dėkui dievui, kad jo nebėr! Beje,

aš tai nuolat įtariau. Jutau, kad čia kažkas ne taip. Namuose taip vieniša ir šalta, man norėjosi į tvartą, pas galvijus... Taip. Tikrai aš įtariau kažką. Tu manęs neapmulkinai, šiaip ar taip, ne visai apgavai... aš gudrus paukštis, nunokęs kaip obuolys... (*Susivoki! tauškių niekus, vėl atsitiesia, žlauriai šypsodamas žvelgia į Abę*) Atseit, geriau būtum nužudžius mane, o ne jį? Na, bet aš gyvensiu šimtą metų! Ir pamatysiu tave pakartą! Atiduosiu tave dievo ir žmonių teismui! Tuoį čia bus šerifas. (*Eina durų link*)

ABĖ (*dusliai*). Nereikia. Ebinas jį atves.

KEBOTAS (*nustebęs*). Ebinas išėjo pas šerifą?

ABĖ. Taip.

KEBOTAS. Įduoti tavęs?

ABĖ. Taip.

KEBOTAS (*kiek pagalvojęs, griežtu balsu*). Ką gi, ačiū jam, nebereikės tuo rūpintis. Eisiu dirbti. (*Eina link durų, bet atsigręžia; keistai susijaudinęs*) Geriau būtum, Abe, pagimdžius sūnų man. Geriau būtum mylėjęs mane. Aš vyras. Jei mane būtum mylėjęs, aš nebūčiau bėgęs įskusti tavęs šerifui vis vien, ką tu būtum padariusi — tegu mane gyvą degina!

ABĖ (*glna Ebiną*). Jei nuėjo pranešti, vadinasi, turi tam priežastį, kurią tu nežinai.

KEBOTAS (*sausai*). Tikiuosi, tai išeis tau į naudą. (*Pasšalina. prieina prie vartelių, žiūri į dangų. Dabar jis nebesitvardo. Valandėlę atrodo senas ir išvargęs. Stelvartingai murma*) Viešpatie visagali, koks aš dabar vienišas! (*Išgirdęs kažką atbėgant iš kalnės, tuoj vėl susivaldo. Dusdamas, dairydamasis lyg patraukęs, įpuola Ebinas. Svyrinėdamas įbėga pro vartelius. Kebotas grįbia jį už peties. Ebinas tyli, žvelgia į tėvą*) Pasakei šerifui?

EBINAS (*kvailiai linktelėjęs*). Pasakiau.

KEBOTAS (*stumtelėja į jį taip, jog Ebinas išsitiesia paslikas; niekinamai juokiasi*). Taip tau ir reikia! Mamytės sūneli! (*Šiurkščiai kvatodamas, eina tvarto link. Ebinas vargais negalais atsisoja. Staiga Kebotas apsigręžia, niūriai pagrasina*) Dink iš šitos fermos, kai tik šerifas Abę išsives, kitaip, garbės žodis, jam reikės grįžti ir suimti mane už žmogžudystę!

Pasšalina. Ebinas tarsti neišgirdo jo žodžių. Jis prišoka prie durų ir įeina į virtuvę. Abė dirstelėja į jį; skausmingai, bet džiugiai sušunka. Ebinas susvyruoja ir parklumpa šalia jos raudodamas

EBINAS. Atleisk man!

ABĖ (*laiminga*). Ebinai! (*Bučiuoja jį ir glaudžia jo galvą sau prie krūtinės*)

EBINAS. Aš tave myliu! Atleisk man!

ABĖ (*ekstaziškai*). Už tuos žodžius aš tau atleidžiu visas nuodėmes! (*Bučiuoja jį į galvą, karštai ir godžiai glaudžia jį prie savęs*)

EBINAS (*dusdamas*). Bet aš pasakiau šerifui. Jis ateis tavęs suimti!

ABĖ. Dabar man vis viena, kad ir kas atsitiktų!

EBINAS. Aš jį prikėliau. Pranešiau. Jis sako: „Palauk, apsirėngsiu.“ Aš laukiau. Ėmiau galvoti apie tave. Prisiminiau, kaip mudu mylėjomės. Atrodė, širdis ir galva sprogs iš skausmo. Pradėjau verkti. Staiga supratau, kad tave tebemyliu ir visada mylėsiu!

ABĖ (*glosto jam plaukus; švelniai*). Mielasis...

EBINAS. Šokau bėgti namo. Laukais, miškais, be kelio. Pamaniau, kad tu dar spėsi pabėgti... su manim...

ABĖ (*purto galvą*). Tegu mane nubaudžia, turiu atkentėti už savo nuodėmę.

EBINAS. Tada tegu ir mane baudžia.

ABĖ. Tu juk nekaltas.

EBINAS. Aš tau pakišau tą mintį. Norėjau, kad jis mirtų! Be maž įkalbėjau tave!

ABĖ. Ne. Tik aš žudikė!

EBINAS. Aš kaltas, kaip ir tu! Jis buvo mūsų nuodėmės vaisius.

ABĖ (*pakelia akis, tarsi mesdama iššūkį dievui*). Aš nesigailiu tos nuodėmės! Net nemeldžiu, kad dievas ją atleistų!

EBINAS. Aš irgi... Bet iš tos nuodėmės gimė kita, ir aš pavėrciau tave žudike, todėl ir aš žudikas, taip ir pasakysiu šerifui. O jei tu paneigsi, sakysiu, jog mudu abu tai sumanėm, ir visus įtikinsiu, nes mudu visi įtarinėja, tai jiems atrodys panašu į tiesą. Iš esmės juk tai ir tiesa, aš tau kažkaip padėjau.

ABĖ (*raudodama nuleidžia galvą jam ant peties*). Ne! Aš nenoriu, kad tu kentėtum!

EBINAS. Aš turiu atkentėti už savąją nuodėmės dalį! Aš dar labiau kentėčiau, jei tave palikčiau, išvykčiau į Vakarus, galvočiau apie tave dieną naktį, aš tenai, o tu... (*Tylliau*) Ar jei likčiau gyvas, o tu mirtum. (*Pauzė*) Noriu būti su tavim, Abe...

kalėjime, kartuvėse, pragare, visur! (*Žiūri į akis ir prisivertęs nusišypso virpančiomis lūpomis*) Jei būsiu drauge, bent nesijausiu vienišas.

ABĖ (*bejėgiškai*). Ebinai! Aš tau neleisiu! Aš negaliu tau leisti!

EBINAS (*bučiuoja Abę; švelniai*). Tai nieko nepadės. Ši sykį mano viršus!

ABĖ (*prisivertėla nusišypsoti; meiliai*). Tu nelaimėjai, juk tu manol!

EBINAS (*įsiklauso; girdėti artėjantys žingsniai*). Cit! Girdi! Ateina mudviejų suimti!

ABĖ. Ne, tai jis. Neprasidėk su juo, Ebinai. Neatsakinėk vis vien, kad ir ko jis iš tavęs norėtų. Aš irgi tylėsiu. (*Pasirodo Kebotas. Jis ateina iš tvarto, nepaprastai susijaudinęs, įžengia į vidų, paskui į virtuvę. Ebinas klūpo šalia Abės, apkabinęs ją per juosmenį; ji taip pat jį apkabino. Abu žiūri į vieną tašką*)

KEBOTAS (*rūsčiu veidu žvelgia į juos. Ilga pauzė. Kerštingai*). Nieko sau porėlė žudikų — burkuoja it balandėliai! Reikėtų judu abudu pakabinti ant vienos šakos, kad pasisuptumėt, kol supūsit, kaip perspėjimą tokiems seniems kvailiams, kaip aš, kurie nepakelia vienatvės, ir jauniems kvailiams, kaip jūs, kurie nepažaboja gašlumo (*Pauzė. Jo veidas vėl sujaudintas, akys neramios; jis atrodo lyg paklaidęs*) Nebegalėjau šiandien dirbti. Nebėra noro. Velniop šitą fermą! Išėisiu iš čia! Paleidau karves ir visus gyvulius! Išvariau juos į mišką, į laisvę! Išlaisvinau juos ir save! Išvyksiu šiandien, nedelsdamas! Padėgsiu namus ir tvartą, pasižiūrėsiu, kaip liepsnoja; tavo motušė liks saugoti pelenų, o laukai liks dievui, kad niekas jų niekad neliestų! Pats išvažiuosiu į Kaliforniją, pas Simeoną ir Piterį, vis vien jie mano sūnūs, nors ir pusgalviai. Ir Kebotai visi drauge suras karaliaus Saliamono kasyklas! (*Staiga šoktelėja it beprotis*) O-op! Kaip ten jie dainavo? „O Kalifornija, laimingas būsiu aš tenai.“ (*Padavęs atsiklaupia ties grindų lenta, kur buvo paslėpti pinigai*) Plauksiu į ten gražiausiu laivu! Pinigų turiu! Deja, tu nežinojai, kur aš juos paslėpiau — juk būtum nušvilpęs... (*Kilstelėja lentą. Žiūrinėja, graibo, vėl žiūrinėja. Pauzė, mirtina tyla. Jis lėtai atsigręžia, sudrįmba ant grindų; jo akys lyg nugaišusios žuvies, veidas pažaliavęs, lyg apsigūsus jūros liga. Kelskart mėšlungiškai atsidusęs, jis pagaliau prisivertęs bejėgiškai nusišypso*) Vis dėlto tu juos pavogei!

EBINAS (*abejingai*). Atidaviau Simui ir Piteriui, nes tai jų dalis,— kad užsimokėtų už kelionę į Kaliforniją.

KEBOTAS (*sarkastiškai*). Cha! (*Jis ima atsigauti. Lėtai keliausi; keistu tonu prabyla*) Manau, dievas juos jiems atidavė, o ne tu! Dievas nelengvas, dievas sunkus! Gal Vakaruose lengva prisikasti aukso, bet tai ne dievo auksas. Jis ne man. Aš vėl girdžiu dievo balsą — jis liepia man nepasiduoti ir likti šioje fermoje. Regiu, jog jo ranka vertė Ebina vogti, idant aš išvengčiau silpnybės. Juntu, jog mane sergsti jo dešinė, ir jo pirštas rodo man kelią. (*Pauzė; jis sielvartingai murma*) Dabar būsiu dar vienišesnis, negu buvau. Aš senstu, viešpatie, krisiu lyg nunokęs obuolys... (*Vėl tapęs atkaklus*) Bet ko gi jūs iš manęs norite? Dievas vienišas, ar ne tiesa? Dievas griežtas ir vienišas! (*Pauzė. Kelio iš kairės ateina šerifas su dviem padėjėjais. Jie atsargiai pristartina prie durų. Šerifas pabeldžia į jas pistoleto rankena*)

ŠERIFAS. Įstatymo vardu, atidarykit! (*Visi krūptelėja*)

KEBOTAS. Atėjo jūsų pasiimti. (*Eina link užpakalinių durų*) Člonai, Džimai! (*Trys vyrai įžengia į vidų. Kebotas pasitinka juos tarpduryje*) Luktelėk, Džimai. Aš šičia juos laikau. (*Šerifas linktelėja. Su savo padėjėjais lieka tarpduryje*)

EBINAS (*staiga sužunka*). Širyt aš sumelavau, Džimai. Aš jai padėjau. Imkit ir mane.

ABĖ (*dusdama*). Nereikia!

KEBOTAS. Imk abudu. (*Žengia žingsnį į priekį, žiūri į Ebina piktai, bet ir kiek sužavėtas*) Vis dėlto tu vyrai! Na, eisiu, suvarysiu į tvartą galvijus. Sudie.

EBINAS. Sudie.

ABĖ. Sudie.

Kebotas nusigręžia, praėjęs pro šerifą ir jo vyrus, apelsina kertę, niūriai nužingsniuoja tvarto link; jo nugara tiesi, veidas lyg akmeninis. Tuo tarpu šerifas ir jo padėjėjai įžengia į kambarį

ŠERIFAS (*sumišęs*). Na, tai gal eisim.

ABĖ. Palauk. (*Atsigręžia į Ebina*) Aš myliu tave, Ebinai.

EBINAS. Aš myliu tave, Abe. (*Jie bučiuojasi. Trys vyrai su glumę šypsosi ir mindžikuoja*)

EBINAS (*šerifui*). Jau laikas. (*Ima Abę už rankos*). Einam. (*Jie išeina pro užpakalines duris; trys vyrai seka įkandin. Ebi-*

nas su Abe susikabinę prieina prie vartelių. Čia Ebinas stabtelėja ir žvelgia į žėruojantį dangų) Saulėtekis. Gražu, ar ne?

ABĖ. Taip! (Abu stovi valandėlę ir susižavėję žiūri į dangų, keistai atitrūkę nuo pasaulio, tarsi ekstazėje)

ŠERIFAS (pavydžiai apžvelgęs fermą, kreipiasi į padėjėjus). Šauni ferma, nėr ką sakyti. Norėčiau turėti tokią!

U ž d a n g a